

11.06.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**11 Haziran 2024
Salı**

11.06.24

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

11 Haziran 2024 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Kısa Çalışma ve Kısa Çalışma Ödeneğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- Nükleer Tesislerin ve Nükleer Maddelerin Emniyetine İlişkin Yönetmelik
- Nükleer Tesislerin ve Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 28/3/2024 Tarihli ve 2019/655 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 13/2/2024 Tarihli ve 2021/40471 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 6/3/2024 Tarihli ve 2021/26923 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 6/3/2024 Tarihli ve 2022/41426 Başvuru Numaralı Kararı

TMO'nun fiyatı, serbest piyasayı da geriletti

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) hububat alım fiyatlarını açıklaması, serbest piyasada buğday fiyatını geriletti. Açıklanan fiyatın maliyet ve enflasyonun çok altında olduğunu belirten çiftçi temsilcileri, fiyatın açıklanmasından sonra serbest piyasada buğday fiyatının 8 lira 50 kuruşa kadar gerilediğini ve fiyatta revize için geç olmadığını ifade ediyorlar.

Ekmeklik buğday için ton başına 9 bin 250 TL ve makarnalık buğday için 10 bin TL fiyat belirleyen TMO, arpa fiyatını ton başına 7 bin 250 TL olarak açıkladı. Hububatta destekleme primi ise buğday için ton başına bin 750 TL ve arpa için 750 TL olarak duyuruldu. Böylece, destekleme sonrası fiyatlar ekmeklik buğdayda kilo başına 11 TL, makarnalık buğdayda 11 lira 75 kuruş ve arpada 8 TL'ye kadar çıkabilecek.

Hububat alım fiyatlarını açıklaması ile birlikte, 'düşük fiyat' gerekçesiyle çiftçi ve temsilcilerden tepkiler de gelmeye başladı. Başta Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Başkanı Şemsi Bayraktar ve ziraat oda başkanlarından tepki gösterildi. En son CHP Genel Başkanı Özgür Özel, 14 Haziran Cuma günü Tekirdağ'da buğday üreticileri için miting düzenleneceğini açıkladı.

Düşük fiyat nedeniyle serbest piyasada buğday fiyatının gerilemesine yol açtığını belirten sektör temsilcileri, açıklanan fiyatın maliyet ve enflasyonun çok altında olması nedeniyle serbest piyasada buğday fiyatının 8 lira 50 kuruşa kadar gerilediğini belirtiyorlar, Temsilciler, fiyatın en az 10 lira gibi bir taban fiyat ve artı 1 lira destek ile

revize için geç olmadığını ifade ediyorlar. Temsilciler, fiyatın bu şekilde kalması halinde üreticilerin farklı ürünlere geçiş yapacağını ve en az yüzde 20 oranında buğday ekiminin azalacağını belirtiyorlar.

İpar: Üretimde yüzde 20 düşüş yaşanır
Açıklanan fiyata karşı tepkilerin büyüdüğünü belirten Şanlıurfa Ziraat Odaları İl Koordinasyon Kurulu Başkanı Hikmet İpar, diğer yandan serbest piyasada buğday fiyatlarının 8 lira 50 kuruşa kadar gerilediğini belirtti. İpar, "Bu fiyat böyle kalırsa önümüzdeki ekim sezonunda buğdayda yüzde 20 gibi düşüş yaşanır.

Arpada ise serbest piyasada kilosu verilen fiyata olan 7 lira seviyesinde gidiyor. Geçen yıl de arpa 7 liraydı. Biz, buğdayda kilo başına 12 ile 14 lira arasında bir fiyat talep etmiştik. Bölgemizde elektrik ile sulama yapanların maliyetleri daha yüksek ve onların maliyetini ise 14 lira artı 2 lira desteğin dışında başka bir şey kurtarmaz. Bizim girdilerimiz yüzde 67 oranında artmış ve açıklanan bu fiyat bunu karşılamıyor" dedi.

Doğru: Fiyatın revize edilmesi için geç değil
Dünya piyasaları ve Türkiye'deki durumun ortada olduğunu aktaran Adana Çiftçiler Birliği Başkanı Mutlu Doğru, TMO'nun regüle için öyle bir fiyat açıklaması lazımdı ki serbest piyasanın da açıklanan fiyatın yakınında ve üstünde çalışması gerektiğini söyledi. Açıklanan 9 lira 25 kuruş brüt fiyatın yaklaşık 8 lira 20 kuruş civarında çiftçinin eline net para geçtiğini belirten, "Tüm masraflar çıkardığımızda çiftçinin eline bu rakam geçiyor. TMO açıkladığı fiyatla piyasayı düşürdü. Keşke bu fiyatı 10 lira açıklansaydı ve bunu da peşin verilseydi, 1 lira da prim veriyorum ama onu da eylülde ödeyeceğim diye açıklasaydı. Hiç olmazsa piyasa yerinde kalırdı ve geriye gitmezdi. Şu anda piyasada buğday fiyatı 8,5 lira civarında. Fiyatı 10 lira açıklayıp 1 lira destek için geç değil, revize edebilir" diye konuştu.

Doğançukuru: Çiftçiler üretimden vazgeçiyor
"Fiyatların beklentinin altında olduğu doğru, enflasyonun altında da olduğu da doğru" diyen Konya Önder Çiftçi Derneği Başkanı Hüseyin Doğançukuru, hububat üreticisinin bu yıl da para kazanamayacağını söyledi. Çiftçilerin maliyetleri ortada olduğunu ve ona göre fiyatın açıklanması gerektiğine dikkat çeken Doğançukuru, "Çiftçilerin başka bir ürüne kayma işi bitti. Hangi ürüne yönelirse o üründe fiyat baskı var. Hükümet her türlü tarımsal ürünlerin fiyatı artmaması için elinden geleni yapıyor. Aynı çabayı maliyetlerin artmaması için her türlü çabayı gösterse, maliyetler ile üretim arasındaki makas belli bir aralıkta kalır. Çiftçiler de üretmeye devam eder. Bu yüzden ürünlere kaymalardan çok çiftçiler üretimden vazgeçiyor. Ya tarlasını nadasa bırakıyor ya da şirketlere veriyor" dedi.

Arabacı: Piyasa TMO'nun açıklamış olduğu rakamın altında
Edirne Ziraat Odası Başkanı Hüseyin Arabacı, çiftçilerin bu fiyatı kesinlikle kabul etmediğini belirterek, "TZOB genel başkanımız Türkiye'deki bütün ziraat odalarının ortalama maliyetinin 10 lira 80 kuruş olarak açıklandı. Şimdi maliyetin altında

11.06.24

açıklanan bir fiyata kim olur diyebilir? Hiçbir üretici buna olur diyemez. Bölgemizde serbest piyasada buğday fiyatı 8 ile 9 lira bandında. Serbest piyasa TMO'nun açıklamış olduğu rakamın altında seyreder. Biz de en azından bu açıklanan fiyatın maliyetinde olması ve artı prim verilmesini talep ediyoruz. Taban fiyatı en az 10,5 lira ile 11 lira açıklansaydı, onun üstüne de prim verseydi bir nebze olsun üreticiler rahatlardı" dedi.

Zam ve dönüşümlü sulama üreticiyi zorluyor

Tarımsal sulamada dekar başına uygulanan fiyat artışı depremin vurduğu illerde geçen yıl uygulanan yüzde 50'lik destek kesilince yüzde 300'e ulaştı.

Dünya Gazetesi

Ziya İPEK

Türkiye'nin önemli tarımsal üretim merkezlerinden Adana'da, hesapta olmayan sorunlar ortaya çıktığını kaydeden Seyhan Ziraat Odası Başkanı Yaşar Özkan, yüksek hava sıcaklıklarından kaynaklı bazı bölgelerde "dönüşümlü sulama uygulanacağı" yönündeki açıklamanın çok fazla suya ihtiyacı olan mısırdaki üreticileri adeta batıracağını söyledi.

Özkan, Adana'da hava sıcaklıklarının daha önce görülmeyen derecelere ulaştığını, bu günlerde bazı bölgelerde sulama rotasyonları uygulanacağını açıkladığını anımsattı. Bu durumun kabul edilebilir olmadığını aktaran Özkan, "Devlet Su İşleri'nden talebimiz bu durumu yeniden değerlendirerek rotasyon uygulamasını gelecek aydan itibaren uygulaması. Aksi taktirde doğacak sorunların altında sadece üretici değil, siyaset kurumları dahil tüm kurumlar kalır" dedi.

Üretici, mısırın dekarını 280 liraya sulayacak

Sulama Birlikleri tarafından açıklanan yeni sulama ücretlerinde daha önceki yüzde 50 indirimli tarifelerin bu yıl uygulanmadığını kaydeden Özkan, geçen yıl mısır için

dekara 77,50 TL'nin bu yıl 280 lira olarak açıklandığını bildirdi. Artış oranının yüzde 300'ün üzerinde olduğunu vurgulayan Özkan, geçen yıl mısır ürünü alış fiyatına sadece yüzde 5 artış yapıldığını hatırlattı.

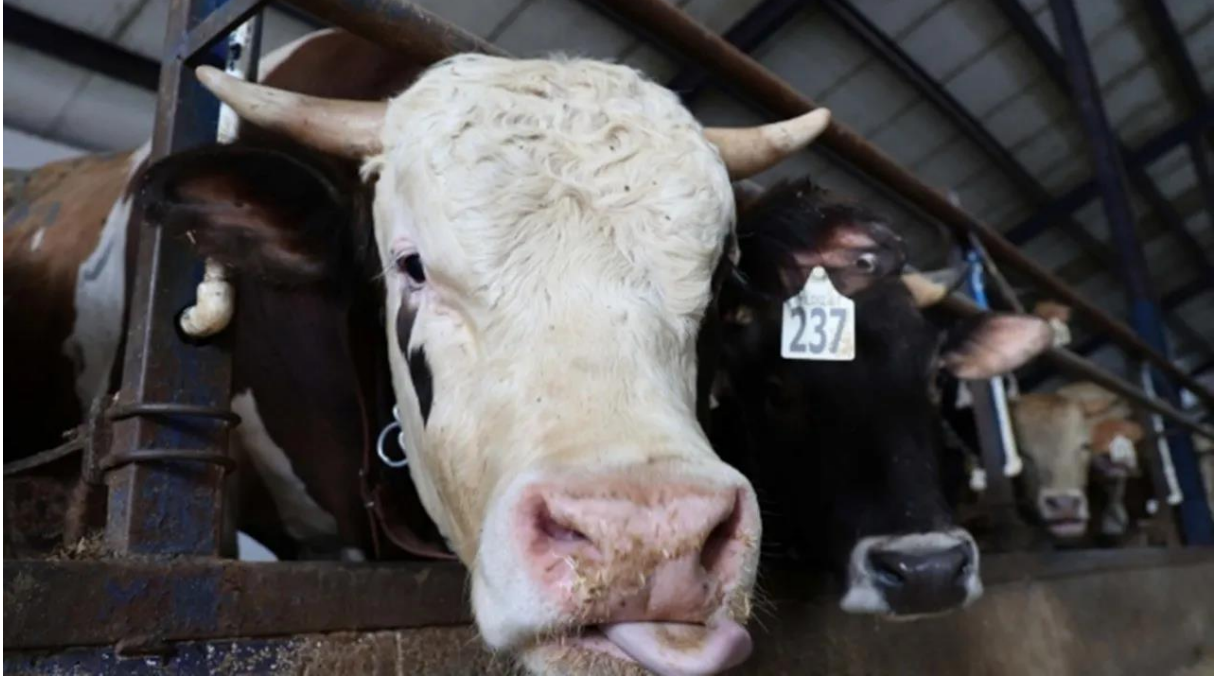
Sulama bedeline indirimli tarife talebi

Yüreğir Ziraat Odası Başkanı Mehmet Akın Doğan, geçen yılki indirimden kaynaklı olarak bu yılki zamlarla birlikte sulama bedellerinin çok fazla artış görüldüğünü, sulama bedellerine geçen yıl uygulanan tarife üzerinden zam yapılmasını istedi. Sulama fiyatlarında makul bir artış talep ettiklerini ifade eden Doğan, "Adana'da 5 milyon 200 bin dönüm alanın yüzde 75'inin sulanıyor. Su kaynaklarının daha verimli değerlendirilmesi için damlama sulama sistemlerine destek verilmesi faydalı olacak" dedi.

Adana Çiftçiler Birliği Başkanı Mutlu Doğru ise 2023'de sulama bedeline yüzde 50 destek verildiğini bu yıl henüz destek açıklanmadığı için Adana'da su bedelinin geçen yılın yaklaşık 3 katına çıktığını vurguladı. Doğru, "Su bedeline ya destek verilmeli ya da fiyatları yüzde 50 düşürülmeli" dedi.

Kurbanlık hayvan fiyatı 2 yılda yüzde 566 arttı

CHP Karabük Milletvekili Cevdet Akay, "Kurbanlık hayvan fiyatları ise 2 yılda yüzde 566 oranında arttı" dedi.

CHP Karabük Milletvekili Cevdet Akay, ithalata dayalı hayvancılık politikalarının getirdiği çöküşün yaklaşan Kurban Bayramı ile ortaya çıktığını belirterek, "Karkas et fiyatı 6 yılda 10 kat yani yüzde 1038 oranında artarken, kurbanlık hayvan fiyatları ise 2 yılda yüzde 566 oranında arttı" dedi.

Akay, "Ulusal Kırmızı Et Konseyi'nden alınan verilere göre, 2018 yılında kilogramı 29 lira olan karkas et fiyatı haziran itibariyle 328 liraya yükseldi. 6 yılda karkas etin fiyatı 10 kat arttı, yani karkas ete 6 yılda yüzde 1038 oranında zam geldi" dedi.

Kırmızı et fiyatlarında meydana gelen olağanüstü artış yüzünden vatandaşların dini vecibesini dahi yerine getiremez hale geldiğini aktaran Akay, "Türkiye Ziraat Odalarından derlediğimiz verilere göre, 2022 yılında ortalama 15 bin lira olan büyükbaş hayvan fiyatı bu yıl 100 bin lirayı aşmış durumda. Sadece 2 yılda kurbanlık hayvan fiyatlarına yüzde 566 oranında zam geldiğini tespit ettik. Oluşan kurbanlık fiyatları yüzünden insanlar dini vecibelerini dahi yerine getiremez duruma geldi. Kırmızı eti bayramdan bayrama gören vatandaş bu yıl onu dahi göremeyecek" diye konuştu.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz: Borsada kazanç vergisi olmayacak

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, "Borsada yapılan işlemler üzerinden cüzi bir miktar alma tartışmaları yapılıyor. Borsada kazançlar üzerinden bir vergi yok. Sadece 10 binde 1'ler olur mu bunun tartışması var işlem ücreti olarak." ifadelerini kullandı.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, NTV canlı yayınında kendisine yöneltilen soruları yanıtladı.

Yılmaz'ın açıklamalarından öne çıkan satır başlıkları şu şekilde oldu:

"Bütçe ve cari açık riskini Türkiye bertaraf etti"

"Bu 1 yılda ekonomik ve sosyal politikalar öncelikliydi. İstihdamı artırma ve diğer taraftan enflasyondur. İkinci önemli başlığımız ise depremdi. Depremin yaralarını sarmanın peşindeyiz. Dış politikada Gazze gündemdeydi. Yoğun geçen bir yıl oldu.

Ekonomide o günün ihtiyaçlarına göre politika yaparsınız. Pandemi sonrası süreçten Türkiye en hızlı çıkış yapan ülke oldu. Reel tarafı hızlı olarak toparladık. Depremin etkileriyle tabii önemli bir bütçe ve cari açığımız vardı. Türkiye son 1 yılda bu riskleri bertaraf attı. İki tarafta da güçlü hale geldik, enflasyonla mücadele için geçiş sürecini tamamlamış olduk.

Yıl sonunda 5,2 ile yılı kapattık. Bundan depremi harcamalarını çıkardığımızda 1,6 bütçe açığı ile kapattık. Bu yıl için 6,4 öngörüyoruz.

"Enflasyon yıl sonunda yüzde 38'ler seviyesine inecek"

Enflasyonla mücadelede geçiş döneminde zeminde güçlendiren adımlar attık. Mayıs'tan sonra düşüş başlayacak dedik. Temmuz-Ağustos-Eylül'de devam edecek düşüş süreci. Enflasyon yıl sonunda yüzde 38'ler seviyesine gelecek. 2026'da ise yüzde 10'un altına düşecek şekilde programımızı yaptık. 2026'da tek haneli rakamları yakalayacağız.

"İlk çeyrekte 5,7 oranlık bir büyüme yakaladık"

Üç yıla yayılan bir planımız var. Tüketim ağırlıklı değil, üretim ağırlıklı büyümeyi öngörüyoruz. Bir taraftan enflasyonla mücadele ederken bir taraftan büyümeyi hedefliyoruz. Bu kolay bir şey değil. 3 yıllık bir perfpektifte bir taraftan enflasyonu düşürecek bir taraftan istikrarlı bir şekilde büyüyecek. Kısa vadede enflasyon ile büyüme arasında tartışmalar yapabilirsiniz. Ama en sağlıklı büyüme fiyat istikrarıdır. Orta vadede bu iki hedefte bir çelişki görmüyoruz.

İlk çeyrekte 5,7 oranlık bir büyüme yakaladık. İhracat büyümeye 5 çeyrek sonra katkı sağlamaya başladı. 5 dönem sonra ihracat pozitifte geçmiş durumda. Bu da politikalarımız sonuç verdiğini gösteriyor.

"Seçim sonrası MB rezervleri 60 milyar dolar arttı"

OVP seviyesinde yıl sonunda yüzde 4'lük bir büyüme bekleniyor.

Döviz ihtiyacımız da azaldı. Seçim öncesi spekülative bir hava oluşturulmuştu. Nitekim seçim sonrası 60 milyar doların üzerinde Merkez Bankası'nın rezervlerinde bir artış gerçekleşti. Piyasada çok güçlü bir toparlanma var.

"KKM görevini yaptı, adım adım oradan çıkıyoruz"

KKM zaten başından itibaren geçici bir düzenlemeydi. Görevini yaptı, artık adım adım oradan çıkıyoruz.

"Borsada kazançlar üzerinden vergi yok"

Bizim yapacağımız vergi düzenlemeleri enflasyonu artırıcı değil, kayıt dışılığı azaltacak bir teklif barındırıyor. Çok spekülative görüyoruz sosyal medyada. Yetkililer açıklanmadan söylentilere itibar edilmemeli. Borsada yapılan işlemler üzerinden cüzi bir miktar alma tartışmaları yapılıyor. Borsada kazançlar üzerinden bir vergi yok. Sadece 10 binde 1'ler olur mu bunun tartışması var işlem ücreti olarak.

Yeni anayasa tartışmaları

Mevcut anayasamız darbe sonrası bir dönemde hazırlık, vesayetçi bir anlayış var. Birçok madde değiştirildi ama ideal bir anayasamız da yok. Türkiye artık sivil iradeyle oluşmuş bir anayasaya ihtiyacı var diye inanıyoruz. Diğer partilerle bir süreç yürütülüyor. Ümit ediyoruz toplum karşılığı da olarak bu süreç tamamlanır. İnşallah hep birlikte başarırız.

Siyasette yumuşama

Olumlu bir gelişme bu. Mutlaka farklılık olacak. Demokrasi böyle bir şey. Uslup ve usul çok önemli. Siyasette rekabett edelim ama saygımızı koruyalım. İçerik olarak baktığımızda da milli meselelerimiz var bizim. Burada tüm partilerin ortak bir duruş sergilemesi önemli.

"Güvenlik konusunda çabalarımızı sürdüreceğiz"

Bizim Türkiye Yüzyılı Vizyonu'muz var. Orada en temel başlıklardan biri Huzurun Yüzyılı. Bir taraftan terörle, bir taraftan çetelerle mücadele. Şimdi daha çok içerde insanımız huzurunu bopzan çetelere karşı bir mücadele var. Bu yeni bir şey değil. Öteden beri bir mücadelemiz var. Güvenlik konusunda tavizsiz bir şekilde çabalarımızı sürdüreceğiz.

"Türkiye, Filistin'in yanında mücadele ediyor"

Ticarette biliyorsunuz, bütün dünyaya öncülük yaptı Türkiye. Başka ülkelere örnek olmasını temenni ediyoruz. Dolayısıyla Türkiye diplaside, yaptırımlarda, hukiki alanlarda Filistin'in yanında mücadele ediyor.

ABD ile F-16 anlaşması

Maalesef ABD ile çok çeşitli tartışmalar yaşadık. Terör örgütleri ile mesafe konusunda arzu edilen noktada değiliz. Ama ABD ile Türkiye'nin ortak menfaatleri var. Bir takım lobilerin iki ülkenin arasını açmasına müsaade etmemeleri lazım. Şimdi farklı bir hava oluşmuş durumda. F-16 ve bazı unsurlar bunun parçası. İsveç'in NATO'ya üye olması sonucunda bazı kısıtlamalar kalkmış oldu. Ümit ediyoruz bu süreç diğer alanlarda da olumlu süreç yaratsın.

"Deprem, en temel önceliklerimizden biri oldu"

Deprem en temel önceliklerimizden biri oldu. Depremin yaralarını sarmak. Tarihimiz en büyük afetini yaşadık. Yoğun bir inşa ve ihya faaliyeti devam ediyor. Her yıl 10-15 bin konutun teslimi devam ediyor. Yıl sonunda 200 bin konutu hak sahiplerine vermiş olacağız. Altyapıda da tahribat var. Orada da çalışmalarımız devam ediyor. 2 yılda 2 trilyon TL boyutunda kaynağı buna ayırmış durumdayız.

Kentsel dönüşümde 2.3 milyon konutumuzu dönüştürdük. Yeni bir kanun kurduk, yeni bir başkanlık kurduk kentsel dönüşümle ilgili. Çabamızı yoğun bir şekilde sürdüreceğiz.

31 Mart sonrası reform süreci

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi doğru bir sistem. Çok riskin olduğu bir bölgedeyiz, tüm yaşanan sıkıntılara rağmen istikrarı sağlayan bir sistem. Bu sistem de elbette iyileştirebilir. Sistemi daha iyi hale getirecek reformlar elbette mümkün."

Swap hariç net rezervler 6 milyar dolara yükseldi

Merkez Bankası'nın swap hariç net rezervi geçen hafta 6 milyar dolara yükseldi. 31 Mart seçimleri sonrası rezervde artış miktarı 72 milyar dolara yaklaştı.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) swap hariç net rezervlerinde artış sürüyor. Son 10 haftada yaklaşık 72 milyar dolar artışla pozitive geçen rezervler 6 milyar dolara yükseldi.

Swap hariç net rezervler 31 Mayıs haftasında 1,5 milyar dolarla ilk kez pozitive geçmişti. Bankacılar 7 Haziran ile biten geçen haftaki değişimi 4,5 milyar dolar artış olarak hesapladı.

Bankacılar swap hariç net rezervde yerel seçim sonrası geçen 10 haftada yaşanan artışı da yaklaşık 72 milyar dolar olarak hesapladı. Verilere göre swap hariç net rezerv yerel seçim öncesi 29 Mart'ta -65.5 milyar dolar ile tarihi düşük seviyedeydi.

Brüt rezerv 146 milyar dolara ulaştı

Bankacıların hesaplamalarına göre TCMB'nin net uluslararası rezervleri geçen hafta yaklaşık 2 milyar dolar artışla 47.5 milyar dolara yükseldi. Toplam rezerv ise 2,5 milyar dolar artışla 146 milyar dolar hesaplandı.

Rezervlere ilişkin veri perşembe günü saat 14.30'da açıklanacak.

Türkiye'ye yılın en yüksek UDY girişi

Türkiye'ye bu yılın nisan ayında 1 milyar 278 milyon dolar uluslararası doğrudan yatırım (UDY) girişi gerçekleşti. Söz konusu rakam, yılın ilk dört ayındaki en yüksek yatırım oldu.

Uluslararası Yatırımcılar Derneği (YASED), Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Ödemeler Dengesi istatistiklerinin açıklanmasının ardından Rakamlarla Uluslararası Doğrudan Yatırımlar Bültenini yayımladı.

10 Haziran 2024'te paylaşılan güncel resmi verilere göre, 2024 yılının Nisan ayında, Türkiye'ye, 1 milyar 278 milyon dolar değerinde UDY girişi gerçekleşti. Bu yatırım, aylara göre gelen yatırım miktarları incelendiğinde, yılın ilk dört ayındaki en yüksek yatırım oldu.

Güncel bu istatistikle beraber, yılın ilk dört ayında Türkiye'ye gelen toplam UDY miktarı 2,8 milyar dolar olarak kaydedildi. Yılın ilk dört ayında 2023'ün aynı dönemine kıyasla yüzde 29'luk bir düşüş kaydedilirken 2002 yılından itibaren Türkiye'ye gelen UDY girişlerinin toplam değeri ise 266 milyar doları aştı.

Nisan ayında gerçekleşen toplam UDY girişi 1 milyar 278 milyon dolar olarak hesaplanırken bu yatırımların 477 milyon doları yatırım sermayesi şeklindeydi. Diğer yandan, 452 milyon doları yabancı uyruklulara gayrimenkul satışı, 353 milyon doları borçlanma araçları vasıtasıyla kaydedildi. Aynı ay içerisinde yatırım tasfiyelerinin 4 milyon dolar değerinde aşağı yöndeki etkisiyle, Nisan ayındaki toplam UDY girişi 1 milyar 278 milyon dolar oldu.

En fazla yatırım toptan ve perakende ticaret sektöründe gerçekleşti

2024 yılının Nisan ayı içerisinde gerçekleşen 477 milyon dolar değerindeki yatırım sermayesi girişlerinde, 262 milyon dolarlık yatırım girişi ile toptan ve perakende ticaret sektörü, yüzde 55'lik bir pay aldı. Toptan ve perakende ticaret sektörü geçmiş dönemdeki performansının üzerinde bir performans sergilemeye devam ederken aynı ay içerisinde gerçekleşen yatırım sermayesi girişlerinin yüzde 12'sini bilgi ve iletişim sektörü çekti. Bilgisayarların, elektrik-elektronik ve optik ürünlerin imalatı (yüzde 5) ve ulaşım araçları imalatı (yüzde 4) en çok yatırım alan diğer sektörler oldu.

En fazla uluslararası yatırım Birleşik Krallık ve Amerika'dan geldi

2024'ün Nisan ayında Türkiye'ye gelen UDY yatırım sermayelerinin kaynak ülkeleri incelendiğinde, Birleşik Krallık (BK), 134 milyon dolarlık yatırım ve yüzde 28'lik payı ile Türkiye'ye en çok yatırım yapan ülke oldu. Nisan ayında, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) yüzde 21'lik payı ile en büyük ikinci yatırımcı oldu.

Yılın ilk dört ayı değerlendirildiğinde ise Avrupa Birliği (AB-27) ülkeleri, toplam yatırımlardan yüzde 49'luk bir pay alırken, Amerika kıtasının payı yüzde 21 olarak kaydedildi.

S&P, Türkiye'de tek haneli enflasyon için tarih verdi

S&P Global Kıdemli Direktörü Gill, Türkiye'de tek haneli enflasyonun 3 yıl uzakta olduğunu söylerken; yıl sonu dolar/TL beklentisini de 32,5 olarak açıkladı.

Kredi derecelendirme kuruluşu S&P Global Kıdemli Direktörü Frank Gill, CNBC-e'ye verdiği özel röportajda Türkiye ekonomisine ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

Bir not artışı olması için Türkiye'nin net rezervlerine bakacağınızı söylemişsiniz. Net rezervler Mayıs sonu itibarıyla ilk kez artıya döndü. Şimşek de eksi rezervin gündemden kalktığı mesajını verdi. Bu gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kredi notunuzun görünümü pozitif. Türkiye'nin B+ olan notunu yıl sonundan önce gözden geçireceğiz. Üçte bir olasılıkla yükselbilir. Türkiye'nin rezerv birikimini ve cari açığındaki trendi izliyoruz. 2023'te bütçe açığı oldukça büyüktü. Ancak bu yıl sonuna doğru bunun yaklaşık olarak bir puan kadar düşeceğini tahmin ediyoruz. Bu süreç ayrıca altın talebine de bağlı. Piyasa, para politikasına ve yüksek seviyede kalan enflasyonun gelişimine son derece duyarlı olacak.

“Rezervlerdeki trend olumlu”

Bir sonraki değerlendirmeniz 1 Kasım 2024'te. O tarihe kadar rezervlerde görmek istediğiniz bir seviye var mı?

Dikkate aldığımız bir konu da kısa vadeli dış borçların brüt rezervi karşılama oranıdır. Kısa vadeli dış borçları 200 milyar dolar olarak tahmin ettik. Brüt rezervler halen bunun yüzde yüzünü karşılamıyor. Örneğin bu, IMF'nin dikkate aldığı bir ölçüt ve bu karşılama oranına ulaşmak için daha fazla rezerv birikimine ulaşmamız gerekecektir. Ancak genel olarak, rezervlerdeki trendin olumlu olduğunu düşünüyorum. Yani, sonuç olarak, belki de Türkiye'nin kendi rezervlerini, iç bankalardan alınan borçlar veya yurt dışı yerleşiklerden alınan swaplar yerine yurt içinde biriktirmesi gerekecek. Ama görünüm pozitif.

Not artışına yönelik kurum açıklamasında, politika yapıcıların, cari açığın daraldığı ve dolarizasyonun tersine döndüğü ortamda enflasyonu düşürmeyi ve liraya olan güveni yeniden tesis etmeyi başarması halinde Türkiye'nin kredi notunun yükseltilebileceği ifade edilmişti. Bu parametrelerde ilerleme var mı? Bu yıl ikinci bir not artışı görür müyüz?

Dediğim gibi, bu yıl sonuna kadar daha fazla bir iyileşme olasılığının oldukça yüksek olduğunu düşünüyorum. Politika faizinin yüzde 50'ye çıkması, birikimlerinizi TL'ye kaydırmayı oldukça cazip kılıyor. Böylelikle döviz mevduatlarının TL'ye kaydırılması eğilimini görüyoruz. Sanırım zorluk daha çok 2025'te olacak çünkü döviz kurundaki artış enflasyonun altında. Bu da giyim, tekstil gibi önemli ihracat sektörlerinin rekabet gücünü gerçekten olumsuz etkilemeye başlayabilir, ayrıca turizmi de bir dereceye kadar etkiler. Şu anda döviz kuru, enflasyonun düşmesindeki referans noktası. Mevcut politika veya strateji, döviz kurunun reel anlamda oldukça güçlü tutulması gibi görünüyor. Bu da rekabet gücünü etkileyebilir.

“Önemli olan içeri giren paranın kalıcı olması”

Teoride, bu, sadece hükümetin değil, şirketlerin de borçlanma maliyetinin sürekli olarak düşmesi gerektiği anlamına gelmelidir. Türkiye'nin yerel piyasalarına yabancı ilgisinin arttığını görüyoruz. Şirket tahvili piyasasında aşağı yönlü faiz eğrisi var. Bu da şirketlere daha uzun vadeli ve daha düşük faizli borçlanma fırsatı verebilir. Ancak bu paranın çoğu oldukça spekülasyon para. Yabancılar, Türkiye'ye taşıma oranı çok çekici olduğu için geliyor. Bu durum, 2025'te sonlanabilir ve yabancı çıkabilir. Önemli olan içeri giren paranın kalıcı olması... Sanırım bu büyük bir zorluk. Daha fazla doğrudan yatırımı nasıl çekersiniz? Bu, gelecekteki kredi notunu etkileyebilir.

“Enflasyonda yavaş ve karmaşık düşüş süreci yaşanabilir”

Türkiye'nin hazirandan itibaren dezenflasyon sürecine girmesi bekleniyor. Sizce enflasyonda kalıcı düşüş için bu bir başlangıç mı? Yoksa enflasyonda dalgalanma görebilir miyiz? Merkez Bankası yıl sonu hedefini 38 olarak açıklamıştı. Gerçekçi mi? Yüzde 55,8 olan tahmininizi revize edecek misiniz?

Bizim bu yıl için ortalama enflasyon tahminimiz, yanılmıyorsam, evet, yüzde 56 ile 57 arasında. Biz, bu yıl için ortalama olarak yüzde 57'ye bakıyoruz. Gelecek yılın ortalama tahmini ise yüzde 28. Yani enflasyonda çok yavaş ve karmaşık bir düşüş

süreci yaşanabilir. Tek haneli enflasyonu 2027 sonuna kadar görmüyoruz. Bu da üç yıl uzakta ve açıkçası, dünya komplike bir yer.

Türkiye başka bir dış şok da alabilir. Bunun yanı sıra diğer izlediğimiz şey elbette gelir politikası. Asgari ücret politikası çünkü bu enflasyon için oldukça kritik. Yani, varsayılan olarak, 2024'te başka bir asgari ücret ayarlaması olmazsa, enflasyon daha hızlı düşebilir. Ancak aynı zamanda, 2025'te alınan ücret ayarlama kararlarına da bağlı olacaktır.

“2024'te faiz indirimi olası görünmüyor”

Faiz politikasında erken indirim riski görüyor musunuz?

Yani, bunun büyük ölçüde tasarrufların dolarizasyon eğilimleri ve açıkça enflasyon trendlerine bağlı olacağını düşünüyorum. Ancak belki Merkez Bankası'nın 2025'in başlarında faizleri düşürmeyi düşünebileceğini bir fırsat görebilirsiniz. Bana göre, 2024'te bu çok olası görünmüyor. Tabii, enflasyonda ciddi bir düşüş yaşanmadığı sürece.

“Şu anda TCMB Başkanı olmak kolay bir iş değil”

Fatih Karahan'ın Merkez Bankası Başkanı olmasının üzerinden 4 ay geçti.

Merkez Bankası'nın bağımsızlığı ve kredibilitesi yeniden tesis edildiğini düşünüyor musunuz?

Bu durumu ölçmenin bir yolu, sadece faiz politikasına bakmak olabilir ve faiz oranları geçen yazdan bu yana oldukça keskin bir şekilde artırıldı. Seçimlerden önce faiz artışı yaşandı ve bence bu Merkez Bankası'nın enflasyonu düşürmek için gerekeni yapacağına dair güçlü bir sinyaldir. Bu, açıkça olumlu bir işaret. Ancak şu anda Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın Başkanı olmak kolay bir iş değil.

“Gelen para 2025'te Türkiye'yi hızla terk edebilir”

Türk tahvillerine yoğun talep var. Türkiye'ye sıcak para girişi sizce devam edecek mi? Olası bir geri çekilmede kurda ani bir şok riski gündeme gelir mi?

Bu nedenle, portföy girişleri açısından görünüm, özellikle gecelik piyasaya ve yerel piyasada çok iyi görünüyor. 2024 için çok güçlü portföy girişleri göreceğimizi düşünüyorum. Mayıs ayı boyunca ve hatta geçen hafta boyunca gerçekten çok önemli girişler oldu. Ancak 2025 yılında küresel piyasa koşullarına bağlı olarak, paraların Türkiye'yi de hızla terk edebileceğini düşünüyorum. Yetki alanımızda olan başka bölgelerdeki gibi, örneğin Mısır. Mısır'da yaşanan şeydu: 2020-2021'de önemli portföy girişleri görülmüştü. 2022'de ise bazı büyük çıkışlar olmuştu. Benzer şekilde Türkiye'de de böyle bir durum yaşanabilir. Bence bu para gidecek. Bu yüzden de Türkiye kalıcı ve doğrudan yatırımı çekmeli ve sermayeyi yeniden temel alarak inşa etmeli. Türkiye'nin avantajlarına yatırım yapılmalı. Genç bir nüfusa sahip, dirençli bir ekonomi. AB ile özel bir gümrük anlaşması var. Dolayısıyla Türkiye'ye daha fazla doğrudan yatırım yapılmasını görmek güzel olurdu.'

**“Enflasyonun düşmesiyle daha fazla doğrudan yatırım göreceğiz”
Türkiye’nin gri listeden çıkması gündemde. Doğrudan yatırımlarda canlanma olur mu?**

Eğer Türkiye gri listeden çıkarılırsa, bunun yardımcı olacağını düşünüyorum. Doğrudan yatırım yapan yabancı yatırımcılar çok dikkatli ve çok temkinli davranıyor. Bu yüzden Türk piyasasına milyarlarca dolar yatırım yapma kararı almaları uzun sürebiliyor. Bu nedenle, faiz oranlarının ve döviz kurlarının volatilitesine, işgücü maliyetine ve sadece iç piyasanın görünümüne de bakacaklarını düşünüyorum. Ancak Türkiye’de yatırım yapma fırsatları da var. Ve enflasyonu düşüren yönetim adımları ile sanırım daha fazla doğrudan yabancı yatırımcı göreceğimizi düşünüyoruz.

**“Dolar yılı 32,5 seviyesinde tamamlar”
Son dönemde dolar/TL’de nispeten bir sakinleşme yaşanıyor. Bu suni mi sizce yoksa dolar/TL’de yukarı yönlü riskler durdu mu? Yıl sonunda dolar/TL öngörünüz nedir?**

Yani, TL'nin dolar karşısında 2024'te oldukça istikrarlı olacağını düşünüyoruz. Yıl sonunda 32,5 seviyesinde sonlanabilir ve şu anki seviyeye oldukça yakın. Bunun bir numaralı nedeni, haziran ve eylül aylarındaki turizm sezonu ile güçlü bir döviz girişinin olması. Asıl soru, doların çıkacağı zamanlarda ne olacak? Yılın sonuna doğru normalde, daha yüksek döviz çıkışları ve enerji ithalatı için daha fazla döviz talebi olur. Bu nedenle, yıl sonunda biraz daha fazla volatilitite olabileceğini hissediyorum. Ancak hala portföy girişlerinin çok güçlü olduğunu izliyoruz. Merkez Bankası aslında dolar alıyor, dolar satmıyor. Bu nedenle, 2024 için durum iyi görünüyor. 2025 ise daha büyük bir ayarın yapıp yapılmayacağı sorusunu akıllara getiriyor. Çünkü 2025 yılı zor geçebilir ve özellikle ihracatçılar için bazı sektörlerin kar marjları oldukça sıkıntıya düşebilir.

Avrupa sağı kaydı

Aşırı sağın Avrupa Parlamentosu seçimlerinden güçlenerek çıkması, alt düzeye inen Türkiye-AB ilişkilerinde daha da sıkıntılı bir döneme girilebileceğine işaret ediyor.

Avrupa Parlamentosu seçimlerinin sonuçları birçok ülkede taşları yerinden oynattı. Fransa'da Macron'un erken seçim kararı almasına, Almanya'da Scholz'un partisinin yüzde 14'te kalmasına ve Belçika'da başbakanın istifasına yol açan seçimlere, son yıllarda öne çıkışıyla dikkat çeken aşırı sağın yükselişi damga vurdu. Uzmanlara göre bu gelişmeler Türkiye'nin AB üyelik süreci için endişe verici...

Avrupa Birliği (AB) üyesi 27 ülkede, 720 sandalyeli Avrupa Parlamentosu (AP) için 6-9 Haziran'da yapılan seçimlere aşırı sağın büyük bir güç kazanması damga vurdu. Fransa'da da Marine Le Pen'in aşırı sağcı Ulusal Birlik Partisi yüzde 31,5 oy alarak açık farkla ilk sıraya yerleşirken, Almanya'da AfD, ikinci sıraya oturdu. Avusturya'da aşırı sağcı FPÖ'nün lider çıktığı seçimlerin, Birliğin önde gelen ülkelerinde taşları yerinden oynatarak siyasette dengeleri epey değiştirebileceği belirtiliyor. Fransa'da erken seçim kararı alınmasına, Almanya'da Başbakan Olaf Scholz'un partisi Sosyal Demokratlar'ın bugüne kadar görülen en kötü sonucu almasına ve Belçika'da başbakanın istifasına yol açan seçimler, zaten son yıllarda kıta genelinde belirgin şekilde öne çıkan aşırı sağın yükselişini sağlamlaştırmış oldu. AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, seçimlerinin sonuçlarına göre merkezdeki gruplara daha büyük sorumluluk düştüğünü belirterek "Amacım Avrupa'dan yana, Ukrayna'dan yana ve hukukun üstünlüğünden yana olanlarla bu yola devam etmek" dedi. Fransa'da da Marine Le Pen'in aşırı sağcı Ulusal Birlik Partisi ilk sırayı elde ederken, Parlamentoda 96 koltuk ile en çok milletvekiline sahip Almanya'da, Hristiyan

Birlik Partileri yaklaşık yüzde 30'luk oy oranıyla sandıktan birinci çıktı. İkinci sıradaki AfD oy oranını yüzde 15,9'a yükseltirken, Scholz'un Sosyal Demokratlar Partisi yaklaşık yüzde 14'lük oy oranıyla üçüncü sırada yer aldı. Almanya'da koalisyon hükümetinde bulunan Yeşiller geçen seçime göre 8,6 puan kaybıyla büyük hezimet yaşadı.

Macron'un büyük kumarı

ransa'da aşırı sağcı Ulusal Birlik Partisi'nin yüzde 31'den fazla oy alarak açık ara farkla birinci olduğu seçimde Macron'un partisi Rönesas yüzde 15'lik oy oranıyla ikinci oldu. Fransa 30 Haziran-7 Temmuz tarihlerinde seçime gidecek, ancak Macron'dan gelen bu beklenmedik kararın bazı aşırı sağcı liderleri hazırlıksız yakaladığı da gelen haberler arasında. Macron'un aldığı karar ülkesinde olduğu kadar Avrupa'da da şok etkisi yarattı. Avrupa'nın önde gelen medya kuruluşlarının neredeyse tamamı Macron için "hayatının en büyük kumarını oynuyor" yorumunu yaptı. İngiliz Telegraph gazetesinde yer alan analizde "Bir Fransız cumhurbaşkanı için parlamentoyu feshetmek dinamitle oynamaya benziyor" ifadesi yer aldı. BBC'de yer alan haberde ise Macron'un hali hazırda köşeye sıkışmış bir durumda olduğu ve seçim hezimetinden sonra kartlarını daha açık oynamaya karar verdiği değerlendirildi. İtalya'da sağ koalisyon iktidarının büyük ortağı Başbakan Georgia Meloni'nin partisi İtalya'nın Kardeşleri yüzde 27'den fazla oy alarak birinci sıraya yerleşti.

İş dünyasından reform çağrısı

Avrupa Parlamentosu'nun sağa kayması, güvenlik sorunları, iklim değişikliği ya da başta otomotiv olmak üzere önemli sanayi sektörlerinde sert bir rekabet içinde olunan Çin'e karşılık verilmesi için gerekli yeni yasaların geçirilmesini zorlaştırabileceği değerlendirmeleri yapılırken, iş dünyasından da reform çağrısı geldi. Alman Sanayi Federasyonu (BDI) Genel Başkanı Tanja Gönner, Avrupa seçimlerine ilişkin, "Avrupa'nın artık gecikmeksizin bir büyüme planına ihtiyacı var. Avrupa yanlısı partilerin hala açık bir şekilde çoğunlukta olması sevindirici. AP üyeleri şimdi sorumluluk almalı ve güçlü bir liderlik ekibi üzerinde hızla anlaşmalıdır" dedi. Avrupa'nın endüstriyel rekabet gücünün gelecek yasama döneminin en önemli önceliği olması gerektiğini savunan Gönner "Avrupa tek pazarının tamamlanması, serbest ticaret anlaşmalarının imzalanması ve bürokrasinin azaltılması gibi önemli ekonomi politikası konuları çok daha büyük bir rol oynamalıdır" şeklinde konuştu. Alman Kimya Sanayi Birliği (VCI) Başkanı Markus Steilemann de "Ekonomimizin uluslararası alanda rekabet edebilmesi ve yeşil dönüşümü ilerletebilmesi için siyasi önceliklerde net bir rota düzeltmesi yapılması çağrısında bulunuyoruz. Rota düzeltmesinin odak noktası ucuz enerji, açık pazarlar, akıllı düzenlemeler ve inovasyon olmalı" açıklamasını yaptı.

**AŞIRI SAĞIN KAYDETTİĞİ YÜKSELİŞİNE RAĞMEN HALA AP'DE ÇOĞUNLUK
MERKEZ SAĞ VE MERKEZ SOL PARTİLERDE
NİLGÜN ARISAN TEPAV, AB ÇALIŞMALARI MERKEZİ DİREKTÖRÜ**

Aşırı sağ zaten bir süredir AB’de yükselişteydi, bu AP seçimlerinde bu yükseliş hızlandı. AP bileşiminde aşırı sağ bugün kaydettiği bütün bu yükselişine rağmen hala AP’de çoğunluk merkez sağ ve merkez sol partilerde. Esas tedirgin edici olan AB’nin motor gücü sayılan Almanya ve Fransa’da aşırı sağın çok yükselmesi. Bir de genel olarak Yeşiller’in çok ciddi oy kaybetmesi.

Bu sonuç AB’nin iklim mücadelesine büyük verecektir. İki ülkede daha çok Rusya yanlısı, için AB Ukrayna’nın işgalinden beri Ukrayna’nın yanında yer aldı. Almanya’da parti olan Afd’nin bazı Rusya adına casusluk ortaya çıktı. Ama buna parti ikinci parti oldu. Türkiye’nin üyelik tekrar başlaması söz fiilen durmuş durumda.

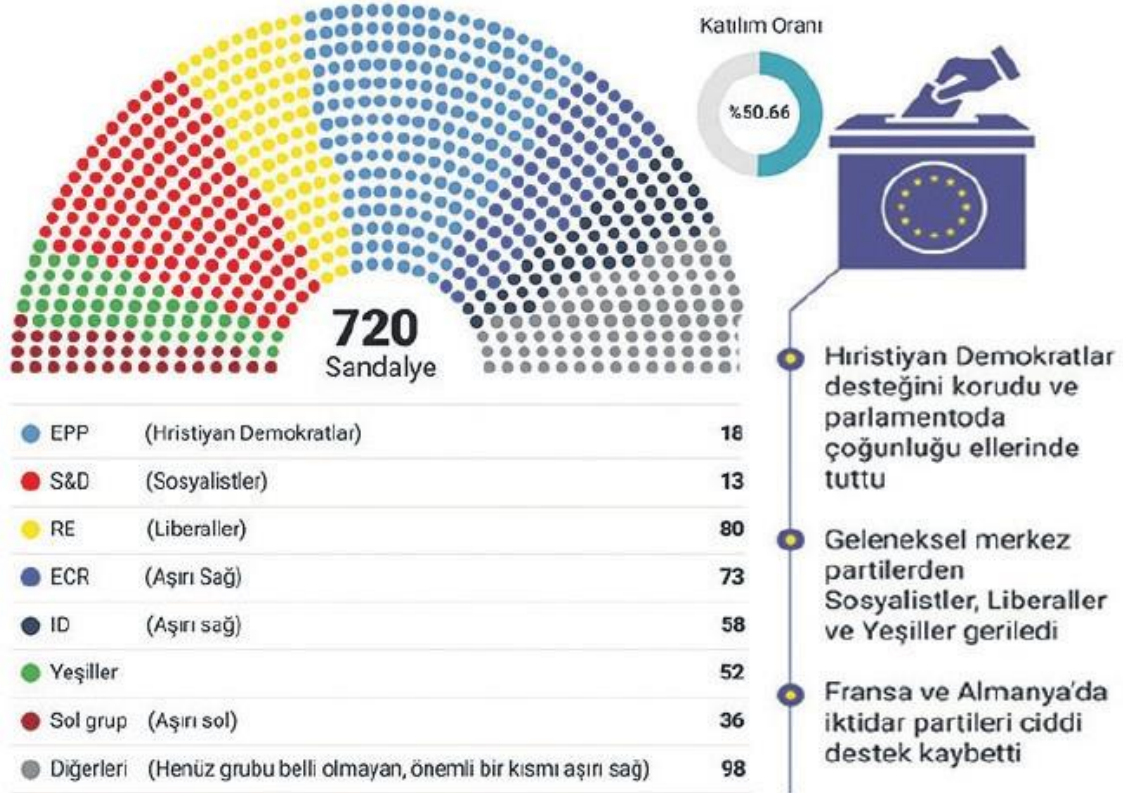
AB SEÇİMLERİ NE KADAR ÖNEMLİ? **İLTER TURAN EKONOMİ GAZETESİ YAZARI**

AB Parlamentosu için yapılan seçimlerin ulusal seçimler kadar önemli olmadığı biliniyor. Zaten seçimlere katılma oranlarının da ulusal seçimlere göre daha düşük olması buna işaret ediyor. Ancak seçimlerin iki bakımdan önem taşıdığını söyleyebiliriz. İlkin, her ülkede seçimler biraz da ulusal seçim havasında cereyan ettiği için, ülkelerin iç siyaseti için de hükümetlere seçmen katında nasıl değerlendirildiklerine dair bir işaret veriyor. Nitekim, Macron uğradığı yenilgi karşısında vakit kaybetmeden ulusal seçimlere gitme kararı aldı. İkinci olarak, Avrupa parlamentosu ulusal parlamentolar kadar güçlü olmamakla birlikte, bazı yetkileri var. Daha genel olarak üye hükümetler AB’nin izleyeceği siyasaları belirlerken seçimde ortaya çıkan sonuçları tamamen görmezden gelemeyeceklerdir. Dolayısıyla seçim sonuçları AB’nin neler yapacağı üzerinde etkisini hissettirecektir.

Macron’u başkaları izler mi?

Bilindiği gibi, seçimlerin yapılacağı tarihlerin yasalarca belirlendiği ülkelerde bile hükümetler, seçimlere siyasi koşulların kendileri açısından olumlu olarak değerlendirildiği ortamlarda girmeyi tercih ederler. Tabii, olumlu şartlar sadece oyların arttığı şeklinde değil, daha fazla oy kaybetmeden biçiminde de yorumlanabilir. Bazı ülkelerde zaten AB seçimleri ulusal seçimlerle birlikte ya da kısa bir zaman dilimi içinde yapıldı. Ama AB seçimlerinin ulusal seçimlerden uzak dönemde yapıldığı ülkelerde muhalefet ulusal seçimlerin de yenilenmesi için baskı yapmaya başlayacaktır. Hatta, bu baskıda Macron’u örnek olarak da gösterebilirler. Kanaatimce, yine de her hükümet kendi bağımsız değerlendirmesini yapacaktır. Ben Macron modelinin yaygınlık kazanmasını beklemiyorum.

Avrupa Parmalentosu seçimlerinde aşığı sağ atılım yaptı

Türkiye ile ilişkiler

Avrupa Parlamentosunda sağın güçlenmesi Türkiye ile ilişkiler açısından pek olumlu görülmemek gerekir. Bir kere, sağ AB'nin genişlemesine pek olumlu yaklaşmamaktadır. İkinci olarak, sağ belki demokrasi, yargı bağımsızlığı, bireysel özgürlükler gibi konularda sol kadar duyarlı değildir, ancak din ve kültür konularına daha fazla ağırlık tanıdığı kesindir. Farklı din ve kültürü temsil eden, üstelik nüfusu büyük olan ülkemize karşı olumlu yaklaşmayacağına kesin gözüyle bakılabilir. AB ile ilişkilerimizde sorunlu bir dönemi geride bırakalım derken, sanıyorum daha sıkıntılı bir döneme girersek, şaşmamak lazımdır.

TÜRKİYE'NİN AB ÜYELİK SÜRECİYLE İLGİLİ OLUMSUZLUKLAR ARTABİLİR AYHAN ZEYTİNOĞLU İKV BAŞKANI - KOCAELİ SANAYİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI

“Globalizm aleyhinde şu anda pandemiden sonra bir aslında karşı yöne bir gidiş var zaten. Bunun da aynı etkinin bir parçası olarak görüyorum. Pandeminin etkisi artı. Suriye ve Afganistan'daki olayların dünya üzerindeki etkilerine Avrupalıların verdiği bir tepki gibi bakabiliriz. Umarım demokrasiden uzaklaşmadan siyasi partiler görevlerini yaparlar. Zaten Avrupa Birliği'nde biliyorsunuz Avusturya'da daha önce bir sağ parti iktidara gelmişti. Onun istifa etmesini sağlamışlardı ama genel olarak bilhassa Fransa'da, Macron'un parlamentoyu feshetmesi bence çok önemli hamle.

Buradan bir kazancı olacak mı olmayacak mı ondan emin değilim ama umarız oradaki vatandaş etkilemez. Bunun işleyişindeki etkileri de görmemiz lazım. Olabilir, iktidara gelirler ama oradaki davranış tarzları farklı olabilir. Onun için onları da görmemiz lazım. Ancak dediğim gibi iki tane olay bu işleri tetikledi. Bir tanesi COVID pandemisi diğeri de maalesef bu aşırı göçün getirdiği bir tepki olarak görüyorum. Siyaseten bu milli duruşun ağır oldu şeylerde aleyhimize bir takım kararlar zaten var. Bunlarda Türkiye'nin AB üyelik süreciyle ilgili olumsuzlukları artırabilir.

HEM İLİŞKİLER HEM DE AB'NİN GELECEĞİ AÇISINDAN ENDİŞE VERİCİ MİTHAT RENDE EMEKLİ BÜYÜKELÇİ

Aşırı sağ partilerin başta Fransa olmak üzere bir çok ülkede 2. parti konumuna gelmesi hem AB-Türkiye ilişkileri açısından, hem de AB'nin geleceği açısından olumsuz bir gelişme ve endişe verici. Tabii ki Türkiye'ye şüphesiz olumsuz yansımaları olacak: Hem geçmişlerine baktığınız ve hem de siyasetçilerden gelen açıklamalardan hareketle yabancı düşmanlığı, islamofobi körüklenecek. Göçmenlere karşı bir tavır sergileyecekler. AB'de yaşayan vatandaşlarımızın konumu açısından olumsuz olarak değerlendirmeliyiz. İktidara gelmeleri durumunda ise Türkiye ile ilişkilerin daha da kötüye gitmesi beklenir. AB ilişkilerimizde sorun yaratan hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve temel haklar ve özgürlükler konularında gerekli adımların atılmaması sorun yaratabilir.

Tarımsal planlamanın “amiral gemisi” battı

Ali Ekber YILDIRIM

11 Haziran 2024 Salı

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı göreve geldiği günden beri hatta göreve gelmeden önce bakan yardımcısı iken üretim planlaması ana gündem konusu oldu. Tarımda üretim planlaması ile ilgili yasal düzenlemeler yapıldı. Konuya ilişkin torba yasa 5 Nisan 2023'te çıkarıldı.

Bakanlığın hazırladığı “Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik” 14 Eylül 2023 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. 5488 sayılı Tarım Kanunu’nun 7. maddesine dayanılarak hazırlanan ve tarımsal üretimin planlamasına yönelik usul ve esasları düzenleyen yönetmelik, bitkisel üretim, hayvansal üretim ve su ürünleri üretiminde tarım havzası veya işletme bazında üretimin planlanmasını kapsıyor.

Bu yönetmeliğe dayalı olarak “Tarımsal Üretimin Planlaması Kurulu” oluşturuldu. İl bazında üretim planlaması yapmak üzere 81 ilde “Teknik Komite” oluşturuldu. Herkesin umut bağladığı ve nihayet planlı üretim yapılacak diyerek destek verdiği üretim planlaması konusunda ilk adımlar atıldı.

Herkes üretim planlamasının nasıl yapılacağını, hangi ürünleri kapsayacağını merak ediyordu. Biz de gazeteci olarak merak ediyorduk. EKONOMİ Gazetesi Yönetim Kurulu Başkanımız Hakan Güldağ ve Genel Koordinatörümüz Vahap Munyar ile birlikte 21 Ekim 2023 günü Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı ile İstanbul’da Orman Bölge Müdürlüğü’nde buluştuk. Yaptığımız röportajda ağırlıklı

olarak üretim planlamasını konuştuk. Bakan Yumaklı, tarımda tüm ürünlerde planlama olamayacağını belirttikten sonra “Tarımsal planlamanın amiral gemisi hububat ve yağlı tohumlar olacak” dedi. Röportajı bu başlıkla genel yayın yönetmenliğini yaptığım TARIM gazetesinde manşetten ve iki tam sayfa olarak yayınladık.

Önce üretimi bitir sonra planla

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı’nın tarımsal üretim planlamasının “amiral gemisi” dediği hububatta Toprak Mahsulleri Ofisi’nin (TMO) 2024 ürünü alım fiyatı ve uygulanacak politikalar açıklandı. Öylesine bir fiyat açıklandı ki “amiral gemisi” daha planlamaya geçmeden battı, batırıldı.

“Sen üret yeter” denilen çiftçiye öyle bir fiyat verildi ki çiftçinin üretmeye gücü kalmadı. Birçok çiftçi “ben niye ürettim” diye kendi kendine kızıyor. “Ben üretmesem paramı dövize, faize yatırırsam çok daha fazlasını kazanacaktım. Artık üretmek istemiyorum” diyen çok sayıda çiftçi var.

Çiftçilerin çoğu keşke hiç açıklamalardı, fiyat açıklandıktan sonra piyasa daha da geriye gitti diye tepki gösteriyor.

Fiyatı neden Cumhurbaşkanı açıklamadı?

Buğday ve arpada son birkaç günde yaşananları özetleyelim:

1- Hububat alım fiyatları son yıllarda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanıyordu. Geçen yıl Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından 6 Haziran 2023’te açıklanmıştı. Bu yılın buğday ve arpa alım fiyatı 6 Haziran 2024 günü akşam saatlerinde sessiz sedasız bir biçimde Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından basın bülteni ve sosyal medya hesaplarından açıklandı. Fiyatın bu şekilde açıklanmasının nedeni fiyatın çok düşük olmasıydı.

2- Bakanlık tarafından yapılan açıklamaya göre, TMO 2024 ürünü ekmeklik buğdayı ton başına 9 bin 250 lira, makarnalık buğdayı ton başına 10 bin lira, arpanın tonunu ise 7 bin 250 liradan alacak. Geçen yıl Cumhurbaşkanı tarafından ekmeklik buğday alım fiyatı ton başına 8 bin 250 lira, makarnalık buğday için ton başına 9 bin lira ve arpa alım fiyatı da ton başına 7 bin lira olarak açıklamıştı. Geçen yıla göre buğdayda kilo başına sadece 1 lira, arpada ise 25 kuruşluk bir artış yapılmış oldu.

3- Açıklamaya göre, Çiftçi Kayıt Sistemi’ne (ÇKS) kayıtlı olan çiftçilere buğdayda ton başına 1.750 lira, arpa için ton başına 750 lira fark ödemesi(prim) yapılacak. Çiftçiler, 2023 yılında buğdayda ton başına 1000 lira, arpada 500 lira olan fark ödemesini hasattan tam bir yıl sonra alabildi.

Fiyat neye göre belirlendi, açıklayabilecek var mı?

4- Açıklanan fiyatlardaki artış oranı üreticiye “sen üret yeter” yerine “üretme artık yeter” dedirtti. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Mayıs ayı itibarıyla

yıllık enflasyon yüzde 75, Mart ayı verileriyle tarımsal girdi fiyat endeksindeki artış yüzde 49,93 olarak açıklandı. Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) 1 kilo buğdayın üretim maliyetini 10 lira 87 kuruş olarak açıkladı. Buğday alım fiyatındaki artış yüzde 11 ila 12, arpadaki fiyat artış oranı ise yüzde 3,6 oldu. Bu artış oranı neye göre hesaplandı? Bunu açıklayacak bakan, bürokrat var mı? Kimse bu soruya yanıt veremiyor.

5- Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarım ürünlerinde fiyat açıkladığında bunu sosyal medya hesaplarından da paylaşıyor. Bakanlar, bürokratlar Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın paylaşımından sonra fiyatları paylaşmak için adeta yarıştı. Bu yıl Cumhurbaşkanı fiyatı açıklamadığı ve paylaşmadığı için kimse fiyatları paylaşmadı. Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı kendi kişisel hesabından sadece bakanlığın twittini tekrar paylaştı. Takip ettiğim kadarıyla Bakanlık bürokratları hiç paylaşmadı. Çünkü, çok düşük ve paylaşılacak bir fiyat değil.

TMO “ürün almama” politikası uygulayacak

6- TMO, çiftçiden aldığı buğday ve arpanın bedelini 45 günde ödeyecek. Resmi tatil ve pazar günleri hariç haftanın 6 günü alım yapacak. Önümüzde 9 günlük Kurban Bayramı tatili var. Resmi tatil olduğu için Ofis ürün almayacak. Ama tatil diye çiftçi tatile gitmeyecek hasat devam edecek. Fiyatın düşük, ödemenin geç olması “ürününüzü TMO'ya götürmeyin” demektir. Ofis, ürün almama politikası uygulayacak.

İthalatın yasak, ihracatın serbest olması çiftçiye ne sağlar?

7- Buğday ve arpa alım fiyatı duyurulurken dış ticarette de bazı tedbirler açıklandı. Bu tedbirler;

- 2018 yılı Eylül ayından bu yana yasak olan ve yurt içinde üretilen buğdaylarla yapılan katı un ihracatı serbest bırakıldı.

- Ekmeklik/Makarnalık buğday ve arpa ile bunların kırıkları dahil ihracatı kontrollü olarak (TMO'dan uygunluk almak şartıyla) serbest bırakıldı.

- Dahilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında buğday ithalatı 21 Haziran 2024'ten geçerli olmak üzere 15 Ekim 2024 tarihine kadar durduruldu. Bu tarihte oluşacak piyasa şartlarına göre anılan durdurma işlemi daha ileri bir tarihe de ötelenebilecek.

Bakanlık, ithalatçıya, sanayiciye, ihracatçıya, tüccara “öyle bir fiyat açıkladık ki dışarıdan buğday, arpa almanıza gerek yok” diyor. “Devlet olarak biz almayı düşünmüyoruz, siz en uygun fiyata alabilirsiniz” mesajı veriyor.

Gelecek yıl için tehlike büyük

8- Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2024 yılı bitkisel üretim ilk tahminine göre 2024 yılı buğday üretimi 21 milyon ton olacak. Tahmine göre, hububat grubunda

geçen yıla göre ortalama yüzde 5,4 azalış beklenirken buğday üretiminin geçen yıla göre yüzde 4,5 azalması öngörülüyor. Son günlerde yaşanan aşırı yağış ve aşırı sıcaklıklar nedeniyle üretim daha da az gerçekleşebilir.

Geçen yıl (2023) mısır alım fiyatlarının çok düşük açıklanması nedeniyle üretici mısır yerine buğday üretimine yöneldi. Buğday üretim alanları yüzde 7 arttı. Buna rağmen üretim azaldı. 2024 ürünü için açıklanan düşük fiyatlar nedeniyle 2025 yılında buğday ve arpa ekim alanlarında ciddi düşme olabilir.

Destek 1 yıl sonra ödenir

9- Buğday ve arpa desteği çiftçiye 1 yıl sonra ödeniyor. Buğday fiyatı tartışılırken Tarım ve Orman Bakanlığı çiftçilere yapılacak destek ödemesini müjdeledi. Ödenecek destekler arasında hububat desteği de var. Bakanlık açıklamasına göre, 2023 yılı buğday ve arpa desteğinin bir bölümünü de kapsayan 492 milyon 697 bin 73 liralık hububat, baklagil ve dane mısır desteği TC Kimlik numarasına göre 7-14 Haziran tarihlerinde çiftçilerin hesabına aktarılıyor. Bunun anlamı şu; Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından 6 Haziran 2023'te açıklanan buğday ve arpa destekleme primi çiftçilere 1 yıl sonra ödeniyor. 2024 yılı desteği de Haziran 2025'te ödenmesi bekleniyor.

Çiftçi fiyatın revize edilmesini istiyor

10- Buğday ve arpa alım fiyatları duyulduğu andan itibaren ülke genelinde çok büyük tepkiye neden oldu. Özellikle Tarım ve Orman Bakanlığı'nın fiyatları paylaştığı sosyal medya hesaplarının altında yüzlerce tepki mesajı paylaşıldı. Türkiye'nin birçok bölgesinde ziraat odaları, çiftçi kuruluşlarının temsilcileri, muhalefet partileri maliyetin çok altında açıklanan fiyatın revize edilmesini istedi.

Bakana göre çiftçi kışkırtılıyor

11- Basın bülteni ile açıklanan ve çiftçilerin sert tepkisine neden olan 2024 yılı buğday ve arpa alım fiyatı ile ilgili Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı çarpıcı açıklamalarda bulundu. Yumaklı, fiyatların açıklanmasından bir gün sonra çiftçinin, üreticinin hiçbir şekilde rasyonel olmayan, gerçekçi olmayan birtakım vaatlerle adeta kışkırtıldığını iddia ederek; "Bizleri üreticiden, çiftçimizden hiç kimsenin koparmasına izin vermeyeceğiz" dedi.

"Dünya Gıda Güvenilirliği Günü"nde konuşan Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı fiyatların açıklanmasından sonraki ilk değerlendirmesinde şunları söyledi:

"Hasat dönemi başladı. Dün itibarıyla hububat fiyatlarıyla ilgili Toprak Mahsulleri Ofisi referans fiyat açıklamasını gerçekleştirdi. Bütün hazırlıklarını da yapmış durumda. Gıda konusu siyasi bir aparat değildir. 7 gün 24 saat işiyle hemhal olan bu ülkenin insanının sofrasına, onun gıdasını sağlamak için gece gündüz çalışan çiftçinin, üreticinin hiçbir şekilde rasyonel olmayan, gerçekçi olmayan birtakım vaatlerle adeta kışkırtılmasını kabul etmiyorum. Bizler bakanlık olarak bütün çiftçilerimizin, bütün

Üreticilerimizin her türlü yanında olan üretici bir bakanlığız. Bizi üreticiyle ayırmaya çalışacak her türlü söylemi de reddediyorum. Bizler fiyatı açıkladıktan sonra yanında bir dizi tedbirler de aldık. Bazı rnlerin ithalatını kısıtladık. Özellikle ihraç edilebilecek olan ürünlerin daha önce yapılmayan ihracatını atık. Bizleri üreticiden, çiftçimizden hiç kimsenin koparmasına izin vermeyeceğiz. Onların bütün ihtiyaçlarında birlikte olacağız ve inşallah bu güzel hasat dönemini de bereketli bir şekilde geçirmiş olacağız.”

avdar, yulaf ve tritikale için fiyat açıklanmadı

12- Buğday ve arpa fiyatı tartışılırken dikkatlerden kaçan bir durum var. Her yıl hububat alım fiyatları açıklanırken, avdar, yulaf ve tritikale için de fiyat açıklanırdı. Bu yıl bu üç ürün için fiyat açıklanmadı. Toprak Mahsulleri Ofisi de daha sonra yaptığı açıklamada bu üç ürüne yer vermedi. avdar, yulaf ve tritikale üreticisi hepten yok sayıldı. Özetle, Tarım ve Orman Bakanlığı “startejik” ürünler dediği, tarımsal planlamanın “amiral gemisi” dediği hububatta gemiyi batırdı. Bu şartlarda üretim planlaması nasıl yapılacaktır?

Enflasyonda en kötü geride kaldı ne demek?

Alaattin AKTAŞ

11 Haziran 2024 Salı

Yıllık enflasyon mayıs sonunda zirveye ulaşacaktı ve bu zaten aylardır biliniyordu.

Ekonomi yönetimi de adeta dört gözle bu oranı bekliyordu. Bu yüksek oran açıklanmalı ve yıllık bazda düşüş sürecine girilmeliydi ki daha önce de zaman zaman dile getirilen o iddialı söylem gönül rahatlığıyla kullanılabilirdi:

“Enflasyonda en kötüsü geride kaldı.”

Sonra bu söyleme bilimsel bir hava verecek o süslü kelimeyle sürecin adı kondu:

“Dezenflasyon sürecine girdik.”

Ama öyle bir söyleniyordu ki bu **“dezenflasyon”** kelimesi, sanki fiyatlar gerileyecekti. Oysa biliniyordu ki fiyatların gerileyeceği yoktu, zaten bu kelime o anlama da gelmiyordu. Yalnızca fiyat artış hızı düşecekti.

İnsanın **“Yok bir de düşmesin mi”** diyesi geliyor!

Hele hele geçen yılın özellikle temmuz, ağustos ve eylül aylarını düşününce.

Ama yine de dezenflasyonlu günlere hoş geldiniz diyelim!

Hani bir ara her ayın önceki aylardan daha iyi geçeceği dile getiriliyordu ya, bu kez bir yönüyle gerçekten öyle olacak. Aylık enflasyon oranları bir dönem önceki aylardan değilse de geçen yıldan düşük gelecek.

Zaten dezenflasyon kavramı da bundan ibaret...

11.06.24

Enflasyon devam edecek; ama hızı azalarak devam edecek!

Kötü geride mi, yoksa önümüzde mi?

Şimdi... Ne diyorlar: **“Enflasyonda en kötü geride kaldı...”**

Önce şunu soralım:

*** Enflasyonda en kötüden kasıt ne?**

Herhalde “Mayıstaki yıllık oranı kastediyoruz tabii ki, işte zirveyi gördük, artık düşüş başlıyor” diyecekler. Vatandaş olarak biz de şunu sorsak mı ki:

*** İyi de o oranın sorumlusu kim?**

Bilmem yanıt alabilir miyiz...

Hadi dış güçler diyelim, elde olmayan etkenler diyelim; diyelim bir şeyler.

Ama dikkat! Kamuoyu **“enflasyon oranına”** odaklansın istiyorlar, **“fiyatların düzeyine”** değil!

Sanki mayısta yüzde 75 olan yıllık artış oranı baz etkisinin cilvesiyle hızla aşağı indiğinde hayat şartları iyileşecek, geçim kolaylaşacakmış gibi...

Gelecek daha kötü!

Bu yılın enflasyonunun tahmin edildiği gibi yüzde 38’de kaldığını varsayalım ve gelin 2005- 2024 dönemini kapsayan son yirmi yılın verilerine başka bir pencereden bakalım.

Bu yirmi yıl ortalamasında (2024 yüzde 38’de kalırsa) yıllık ortalama enflasyon yüzde 18 düzeyinde.

* Bu yılın gerçekleşme tahmini kaçtı, yüzde 38.

* Peki yirmi yılın ortalaması kaç; yüzde 18.

* Şu durumda yüzde 38, yüzde 18’den küçükse, evet “Enflasyonda en kötü geride kaldı” diyebiliriz! Bir kanıt yetmedi mi, devam edelim...

* 2005-2024 döneminin, yani yirmi yılın aralık aylarındaki TÜFE’nin ortalaması 514. (Bu yılın aralık ayını da yüzde 38’e göre hesaplıyorum.) Tüketici fiyat endeksini aylık rutin bir harcamanız sayabilirsiniz; aylık benzin paranız, bebeğinizin bez gideri, doğalgaz faturanız, sigara paranız...

* Yani 2005-2024 döneminde yıl sonlarının ortalaması itibarıyla aylık 514 lira harcamışsınız.

11.06.24

* Peki bu yılki artış yüzde 38'de kalsa bile aralık ayında ne harcayacaksınız; 2.566 lira!

* Sizce de bir tuhaflık yok mu; yirmi yıl boyunca aylık 514 lira harcamışken, bu yıl 2.566 lira harcayacaksınız ve bu durum "kötünün geride kaldığı" anlamına gelecek, öyle mi?

* Enflasyon yüzde 14'e ve yüzde 9'a düşse bile hele hele 2025 ve 2026'daki harcamanız... Yirmi yıl ortalamasında 514 lira olan harcama 2025'in aralık ayında 2.926 liraya, 2026'nın aralık ayında 3.189 liraya çıkacak.

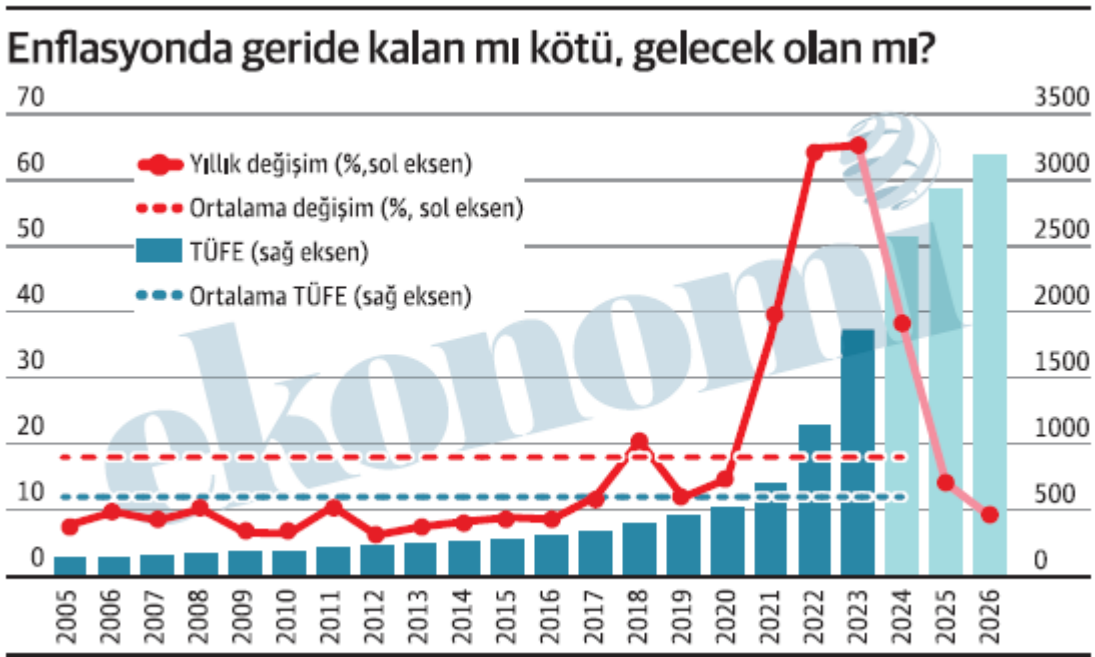
Şimdi bizden bu 2 binli, 3 binli sayıların, harcamaların, yani endeksin, son yirmi yılın ortalaması olan 514'ten düşük olduğuna inanmamızı istiyorlar.

Çünkü dezenflasyon kelimesiyle bilimsel bir hava vermeye çalıştıkları süreçte fiyatların gerileyeceği algısını yerleştirmeye çalışıyorlar.

Oysa herkes biliyor ki fiyatlar artmaya devam edecek. Grafik gerçeği olduğu gibi ortaya koyuyor zaten. Enflasyon 2024-2026 döneminde öngörülen o iddialı tahminlerle uyumlu seyreitse ve hızla düşse bile cebimizden çıkacak parayı gösteren endeks bakın nerelere varıyor.

Ama neymiş, enflasyonda en kötü geride kalmış!

İyi ki! Ya bir de gelecek günler daha kötü olsaydı!

200 kez değiştirilen Kamuda İhale Kanunu...

Ferit Barış PARLAK

11 Haziran 2024 Salı

Kamu İhale Kanunu... 2004 yılında verilen 3'üncü değişiklik önergesini hatırlıyorum... Açıklamada, "2 değişikliğe rağmen ihaleler yavaş ilerliyor, hızlandırmalıyız." denmişti...

Başbakan Erdoğan'ın "İhalelerde şeffaflık olmalı" talebinin de, kanunda yer alacağına dikkat çekilmişti...

O önerge, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan ile Adalet Bakanı Cemil Çiçek arasındaki ipleri de germişti...

O günlerden bugüne...

Yaklaşık 200 kez değiştirildi kanun; yeni düzenlemeler/maddeler eklendi...

Sonuç mu?

Avrupa Birliği ve Sayıştay Raporları her şeyi anlatıyor: "Türkiye'de ki kamu ihalelerinde şeffaflık yok."

Aynı raporlar:

11.06.24

“İstenilen ürüne/kaliteye/işe göre değil, işi yüklenecek şahsa/şirkete göre şartname hazırlanıyor...” diyor.

İşlerin öncesinde de sonrasında da **etki analizi/denetim yapılmadığına da** dikkat çekiyor.

Dahası...

“**İhalelerde kamuyu zarara uğratanlar** cezalandırılmadıklarıyla kalmıyor, ödüllendiriliyor...”

“Rekabete/şeffaflığa önem verip **kamu malını korumaya çalışanlara** soruşturmalar açılabilir/cezalandırılabilir” gibi vurgular da yapılıyor...

Daha da önemlisi...

Kanunlarda açık arama, kanunların etrafından dolaşma hastalığımız maalesef iyileşmiyor...

VELHASIL

Öğrendiğim kadarıyla, yasa, uluslararası standartlara göre güncellenecek...

Birçok başlıkla **İhale Kanunu dışında tutulan** istisnalar vardı...

Ve sorunun büyük bölümü bu alandaydı...

Hedeflenen: O istisnaların tamamının kaldırılması...

Kamu ihalelerinde mücbir sebep hariç, doğrudan alım usulü de kaldırılacak...

(Yapılan kanuna “uymama hastalığımız” ise ayrı ve uzun bir yazı konusu...)

Cari dengede iyileşmeye nisan molası

Naki BAKIR

11 Haziran 2024 Salı

Nisanda 5,3 milyar dolarla son 9 ayın en yüksek aylık cari açığı verildi. Dört aylık açık

ise 16,1 milyar dolarla geçen yılın aynı döneminin yüzde 45,7 altında.

Cari işlemler açığı nisan ayında 5,3 milyar dolarla piyasa beklentilerinin altında gelmekle birlikte, son dokuz ayın en yüksek aylık açığı verildi. Buna rağmen ilk dört aydaki kümülatif açık 16,1 milyar dolarla geçen yılın eş döneminin 13,5 milyar dolar (yüzde 45,7) altında kaldı.

Uygulanmakta olan ekonomik programın enflasyondan sonra ikinci temel mücadele alanı olan

Ödemeler dengesi gelişmeleri (Milyon \$)						
	NİSAN			OCAK-NİSAN		
	2023	2024	Değ. %	2023	2024	Değ. %
CARİ İŞLEMLER HESABI	-5.087	-5.285	3,9	-29.671	-16.125	-45,7
Mal, Hizmet ve Birincil Gelir Dengesi	-5.147	-5.894	14,5	-29.737	-16.461	-44,6
Mal ve Hizmet Dengesi	-3.841	-4.539	18,2	-25.859	-11.792	-54,4
DIŞ TİCARET DENGESİ	-7.122	-7.649	7,4	-36.649	-22.102	-39,7
Toplam Mal İhracatı	19.019	18.720	-1,6	79.931	81.337	1,8
Toplam Mal İthalatı	26.141	26.369	0,9	116.580	103.439	-11,3
Genel Mal Ticareti (Ö. D. Tanımlı)	-6.045	-6.489	7,3	-25.775	-17.542	-31,9
İhracat	18.850	18.329	-2,8	79.019	80.606	2,0
İthalat	24.895	24.818	-0,3	104.794	98.148	-6,3
Net Transit Ticaret Geliri	15	16	6,7	71	68	-4,2
Parasal Olmayan Altın	-1.092	-1.176	7,7	-10.945	-4.628	-57,7
HİZMETLER DENGESİ	3.281	3.110	-5,2	10.790	10.310	-4,4
Gelir	6.946	7.459	7,4	25.411	27.522	8,3
Gider	3.665	4.349	18,7	14.621	17.212	17,7
BİRİNCİL GELİR DENGESİ (Net)	-1.306	-1.355	3,8	-3.878	-4.669	20,4
İKİNCİL GELİR DENGESİ (Net)	60	609	915,0	66	336	409,1
SERMAYE HESABI	-8	-10	25,0	-56	1	-101,8
FİNANS HESABI	-9.582	-5.622	-41,3	-35.273	-31.109	-11,8
Doğrudan Yatırımlar	-813	-856	5,3	-1.999	-1.141	-42,9
Portföy Yatırımları	1.204	-2.023	-268,0	1.535	-5.780	-476,5
Diğer Yatırımlar	-3.100	-351	-88,7	-13.654	922	-106,8
Rezerv Varlıklar	-6.873	-2.392	-65,2	-21.155	-25.110	18,7
NET HATA VE NOKSAN	-4.487	-327	-92,7	-5.546	-14.985	170,2

cari işlemler açığının yıllıklandırılmış hacminde önceki sekiz ayda yaşanan kesintisiz küçülme süreci, nisan ayında devam etmedi. Mart sonunda 31,3 milyar dolara kadar inmiş olan yıllık cari açık nisanda 31,5 milyar dolara yükseldi.

Nisan ayı gelişmeleri

Merkez Bankası'nın açıkladığı ödemeler dengesi istatistikleri kapsamında revize verilere göre, nisan ayında cari işlemler açığı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 3,9 artışla 5 milyar 285 milyon dolar oldu. Cari açığa yol açan bileşenlerin başında gelen dış ticaret açığı; geçen yılın aynı ayına göre yüzde 7,4 büyüyerek 7 milyar 649 milyon dolara yükseldi. Ödemeler dengesi tanımıyla toplam mal ihracatının nisan ayları itibarıyla yüzde 1,6 azalarak 18 milyar 720 milyon dolara inmesi, ithalatının ise yüzde 0,9 artarak 26 milyar 369 milyon dolara çıkması açığı büyüttü.

Bu kapsamda, içinde enerji ürünlerinin büyük ağırlık oluşturduğu genel mal ihracatı yüzde 2,8 düşüşle 18 milyar 329 milyon, ithalatı yüzde 0,3 düşüşle 24 milyar 818 milyon, bu kategorideki aylık açık yüzde 7,3 büyüyerek 6 milyar 489 milyon dolar oldu. Parasal olmayan altında aylık net ithalat yüzde 1,7 büyüyerek 1 milyar 176 milyon dolar olurken, nisanda 16 milyon dolarlık da net transit ticaret geliri elde edildi.

Taşımacılık, turizm, yurt dışı müteahhitlik gibi hizmetler kapsamındaki faaliyetlerde gelir ve gider dengesindeki net giriş 3 milyar 110 milyon dolarla geçen yılın aynı ayındaki girişin yüzde 5,2 altında kaldı. Hizmetler alanında en yüksek aylık net gelir 2 milyar 548 milyon dolarla "seyahat" (turizm) kaleminden elde edildi.

Doğrudan yatırımlar ve portföy yatırımları kapsamındaki gelir-giderler ile faiz gelir giderlerini kapsayan "birincil gelir dengesi"nde 1 milyar 355 milyon net çıkış, işçi gelirleri, kişisel transferler gibi kalemleri kapsayan "ikincil gelir dengesi"nde 609 milyon dolar net giriş kaydedildi.

Dört aylık açık 16,1 milyar dolar

Geçen yılın ilk dört ayında 29 milyar 671 milyon dolar olan cari açık, bu yıl aynı dönemde yüzde 45,7 (13 milyar 546 milyon dolar) küçülerek 16 milyar 125 milyon dolar düzeyinde gerçekleşti. İlk dört aylık dönemler itibarıyla dış ticaret açığının yüzde 39,7 küçülerek 36 milyar 649 milyondan 22 milyar 102 milyona gerilemesi, bu küçülmede belirleyici oldu. Hizmetler dengesinde dört ayda 10 milyar 310 milyon dolarla geçen yılın yüzde 4,4 altında bir giriş kaydedildi. Dört ayda birincil gelir dengesinde net 4 milyar 669 milyon dolar net giriş, ikincil gelir dengesinde ise 336 milyon dolarlık net giriş yaşandı.

Rezervde dört ayda 25 milyar dolar erime

Cari açığın finansmanına bakıldığında, doğrudan yatırımlarda nisandaki net 856 milyon dolarlık net girişle birlikte ilk dört ay itibarıyla 1 milyar 141 milyon dolara

ulaşan toplam net girişin geçen yılın aynı dönemindeki tutarın yüzde 42,9 altında kaldığı görüldü. Portföy yatırımlarında nisanda 2 milyar 23 milyon dolarlık net giriş yaşandı ve ilk dört aydaki net giriş 5 milyar 780 milyon dolara ulaştı. Yurt içi bankaların yurt dışı muhabirlerindeki efektif ve mevduat varlıkları, yurt dışı bankaların yurt içindeki mevduatları, genel hükümet, bankalar ve reel sektörün yurt dışından sağladığı kredileri kapsayan “diğer yatırımlar” kaleminde nisan ayında 351 milyon dolar giriş, ilk dört ay itibarıyla ise 922 milyon dolar net çıkış yaşandı.

“Net hata noksan” kaleminde izlenen kayıt dışı çıkışlar nisanda 327 milyon, ilk dört ayda 14 milyar 985 milyon dolara ulaştı. Resmi rezervlerde nisanda 2 milyar 392 milyon, dört ayda 25 milyar 110 milyon dolar net erime meydana geldi. Buna göre ilk dört dış kaynak girişi yeterli olmadığı ve net hata noksan kalemindeki çıkışlar fazla olduğu için cari açığın finansmanı büyük oranda rezerv kullanımı ile karşılandı.

Enerji ve altın hariç cari işlemler hesabı (Milyon \$)										
	Cari İşlemler Dengesi	PARASAL OLM. ALTIN			ENERJİ			Altın Hariç C.I.D.	Enerji Hariç C.I.D.	Altın ve En. Har. C.I.D.
		İhracat	İthalat	Net	İhracat	İthalat	Net			
Nisan 23	-5.087	154	1.246	-1.092	1.105	4.882	-3.777	-3.995	-1.310	-218
Ocak-Nisan	-29.671	841	11.786	-10.945	4.441	26.264	-21.824	-18.726	-7.847	3.098
Nisan itib. yıllık	-55.165	1.592	29.667	-28.075	16.484	90.031	-73.547	-27.090	18.382	46.457
Mayıs 23	-7.779	173	2.826	-2.653	1.336	5.245	-3.909	-5.126	-3.870	-1.217
Haziran 23	765	279	1.938	-1.659	1.090	4.329	-3.239	2.424	4.004	5.663
Temmuz 23	-5.339	300	2.758	-2.458	1.323	5.018	-3.694	-2.881	-1.645	813
Ağustos 23	224	263	3.324	-3.061	1.639	5.324	-3.684	3.285	3.908	6.969
Eylül 23	2.440	553	1.909	-1.356	1.695	5.628	-3.934	3.796	6.374	7.730
Ekim 23	-340	643	1.888	-1.245	1.739	5.381	-3.642	905	3.302	4.547
Kasım 23	-3.030	827	2.000	-1.173	1.582	5.273	-3.691	-1.857	661	1.834
Aralık 23	-2.278	450	1.586	-1.136	1.544	6.652	-5.108	-1.142	2.830	3.966
Ocak 24	-2.761	88	1.024	-936	1.336	6.516	-5.180	-1.825	2.419	3.355
Şubat 24	-3.652	111	1.108	-997	1.400	5.756	-4.356	-2.655	704	1.701
Mart 24	-4.427	89	1.608	-1.519	1.718	5.499	-3.781	-2.908	-646	873
Nisan 24	-5.285	375	1.551	-1.176	1.601	5.213	-3.612	-4.109	-1.673	-497
Ocak-Nisan	-16.125	663	5.291	-4.628	6.055	22.984	-16.930	-11.497	805	5.433
Nisan itib. yıllık	-31.462	4.151	23.520	-19.369	18.003	65.834	-47.831	-12.093	16.369	35.738
Dört aylık değ.	13.546	-178	-6.495	6.317	1.614	-3.280	4.894	7.229	8.652	2.335
Yıllık değ.	23.703	2.559	-6.147	8.706	1.518	-24.198	25.716	14.997	-2.013	-10.719

Yıllık açık 8 ay sonra büyüdü

Yıllık bazda cari açık ise sekiz ay süren kesintisiz küçülme sürecinin ardından nisanda yeniden büyüyerek 31,5 milyar dolara yükseldi. Revize verilere göre geçen yılın nisan sonundaki 55,2 milyar dolarlık düzeyinden mayısta 57 milyar dolara çıkan yıllık cari açık, haziranda 53,6 milyar, temmuzda 56,2 milyar dolar olmuş ve izleyen dönemde kesintisiz bir düşüş süreci ile bu yıl mart sonunda 31,3 milyar dolara kadar inmişti. Nisandaki yükselişe rağmen yıllık cari işlemler açığı bir yıl önceki düzeyinin 23,7 milyar dolar altında bulunuyor.

Cari açıkta Nisan 2023-Nisan 2024 dönemindeki kapanma oranı yüzde 43 düzeyinde. Geçen yılın sonlarında hazırlanan Orta Vadeli Program'da (OVP) cari işlemler açığının bu yılın tümünde 34,7 milyar dolara düşürülmesi hedefleniyor. Yıllık cari açık bu yıl şubat sonunda 31,9 milyar dolarla OVP hedefinin de altına indi ve nisandaki yükselişe rağmen bunun altında kalmaya devam etti.

Nisanda altın ve enerji hariç denge de açık verdi

Altın ve enerji hariç cari işlemler dengesi on ay sonra ilk kez nisanda 497 milyon dolarla açık verdi. Geçen yılın nisan ayında 218 milyon, mayıs ayında 1 milyar 217 milyon dolar açık veren altın ve enerji hariç cari denge, izleyen dönemde ise sürekli fazla vermişti. Bu bazda özellikle geçen yılın ikinci yarısında aylık 7 milyar doları aşan cari fazla hacimleri görülmüştü. Altın ve enerji hariç dengedeki fazlada geçen yıl son çeyrekte başlayan küçülme, bu yıl ilk çeyrekte devam etti ve denge nisanda eksiye geçti.

Bu trende rağmen, geçen yıl ilk dört ayda 3 milyar 98 milyon dolar olan altın ve enerji hariç kümülatif cari fazla, bu yıl aynı dönemde 5 milyar 433 milyon dolarla bunun yüzde 75 üzerinde oluştu. Geçen yıl nisan sonu itibarıyla 46 milyar 457 milyar dolar olan son bir yıldaki altın ve enerji hariç cari işlemler fazlası ise bu yıl nisan sonu itibarıyla yıllık bazda 35 milyar 738 milyon dolarla bunun yüzde 23 (10,7 milyar dolar) altına indi.

Abdulkadir Selvi

Erdoğan'ın CHP'yi ziyareti Kavala ve Sinan Ateş dosyası

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 18 yıl aradan sonra bugün CHP Genel Merkezi'ni ziyaret edecek.

Özgür Özel'in makamında gerçekleşecek olan görüşmede; Erdoğan'ın arkasında 'Cumhurbaşkanlığı Forsu' bulunan Türk bayrağı, Özgür Özel'in arkasında ise CHP bayrağı yer alacak.

NELER KONUŞULACAK

Özgür Özel görüşme öncesinde bir gündem hazırlığı yaptı.

Asgari ücret, emeklilerin durumu, öğretmen atamaları, belediyelerin borç yükü, Şenyaşar ailesinin talebi, Hakkâri Belediyesi'ne kayyum atanması ile Can Atalay başta olmak üzere Gezi mahkûmlarının durumu yer alacak.

Sivil anayasa konuşulacak mı? En azından AK Parti kanadının beklentisi o yönde.

DİYALOG DESTEK GÖRÜYOR

İlk görüşme 2 Mayıs'ta AK Parti Genel Merkezi'nde olmuştu. İki liderin görüşmesi kamuoyundan büyük destek gördü. Çünkü millet, devletin tepesindeki kavgadan hoşlanmaz. İktidar ve muhalefetin ülkenin temel sorunlarını görüşmek üzere bir araya gelmesini destekler. Hep örnek veriyorum; Demirel ile Ecevit 1980 öncesinde cenazede bile tokalaşmıyorlardı. Sonucu hiç iyi olmadı. Kılıçdaroğlu ile Erdoğan arasında bir diyalog kurulmadı. Ülkeye bir yararı da olmadı.

KELEBEK ÖMÜRLÜ OLMASIN

Erdoğan siyasetteki yumuşamanın kelebek ömürlü olmaması gerektiğini söyledi. Buna ihtiyaç var. Onun için iki liderin görüşmesinden sonra, somut bazı sonuçların elde edilmesi gerekiyor.

NELER YAPILDI

İki liderin görüşmesinden sonra normalleşme adına önemli adımlar atıldı. 28 Şubat mahkûmu emekli generaller, Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından affedildi. Özgür Özel bu adımı dolaylı Erdoğan'a teşekkür etti. İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın kararıyla Cumartesi Anneleri bininci hafta buluşmasını Taksim'de Galatasaray Meydanı'nda gerçekleştirdi.

VERA'NIN FOTOĞRAFI

Şimdi sıra Osman Kavala ve Gezi mahkûmlarına geldi. Özgür Özel, ilk görüşmede Cumhurbaşkanı Erdoğan'a Gezi mahkûmlarından Tayfun Kahraman'ın kızı Vera'nın fotoğrafını göstererek, "Vera, babası cezaevinde büyüyor" demişti.

OSMAN KAVALA DOSYASI

Bu arada Erdoğan-Özgür Özel görüşmesi öncesinde önemli bir gelişme yaşandı. Osman Kavala'nın avukatı Hilal Zengin'in "kanun yararına bozma" talebiyle yaptığı başvuru üzerine İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi, Osman Kavala dosyasını Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilmesi için İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Bakanlık Muhabere Bürosu'na yolladı. Böylece, Osman Kavala'yla ilgili kanun yararına bozma talebi Adalet Bakanlığı tarafından incelenecek. Bakanlığın görevlendirdiği hâkimin dosya üzerindeki incelemesini tamamlamasından sonra çıkacak sonuca göre dosyanın kanun yararına bozma talebiyle Yargıtay'a gönderilmesi gündeme gelecek.

AK PARTİ ESKİ MİLLETVEKİLİ MURTEZA ZENGİN

Bu arada Osman Kavala hakkındaki yeniden yargılama talebiyle ilgili çalışmalar, 1 yıl önce başladı. Avukat Hilal Zengin'in yürüttüğü çalışmaların arkasındaki asıl isim Avukat Murteza Zengin. Anayasa hukukçusu olan Murteza Zengin, AK Parti'den 26'ncı dönem İstanbul milletvekilliği yaptı. Doktorasını 'cumhurbaşkanının vatana ihaneti' üzerine yapan Av. Murteza Zengin, çeşitli üniversitelerde anayasa ve ceza hukuku konusunda dersler veriyor.

ERDOĞAN'A SUNULDU

Kavala dosyasının kısa bir süre önce Cumhurbaşkanı Erdoğan ile de paylaşıldığını öğrendim.

Görüşmede FETÖ'cülerin Gezi olaylarını kışkırttığı, mahkûmiyete esas alınan 11 sayfalık gizli Kavala raporunun bunlar tarafından oluşturulduğunun ayrıntılı olarak Cumhurbaşkanı Erdoğan'a aktarıldığı söyleniyor.

AVRUPA KONSEYİ VURGUSU

Ayrıca Avrupa Konseyi'ndeki gelişmelere dikkat çekilerek, bu sorunu kendi iç hukukumuz içerisinde çözmenin daha faydalı olduğu ifade ediliyor.

Rahip Brunson ve Deniz Yücel örneklerinin yaşanması yerine kendi iç hukuk mekanizmalarında bu sorunu çözmenin kime ne zararı var?

BAŞVURUDA NELER VAR

Tekrar Osman Kavala başvurusuna dönecek olursak, Av. Hilal Zengin başvurusunda şu taleplerde bulunmuştu.

- 1- Yeni anayasa ile başbakanlık müessesesi ortadan kalktığı için cezaya mesnet teşkil ettiği iddia edilen kurumun ortadan kalkması sanık lehine yeniden yargılama imkânını doğurur.
- 2- Gezi yargılamasında mahkûmiyete esas alınan gizli analiz raporunu hazırlayan görevlinin FETÖ terör örgütü davasından dolayı mahkûm olması.
- 3- Yeniden yargılama sürecinde, verilen hapis cezasının infazının durdurulması ve Kavala'nın tahliyesi talep edilmişti.

YEREL MAHKEME REDDETTİ

İstanbul 13 ve 14. Ağır Ceza Mahkemelerine yaptığı başvuru reddedilen Kavala'nın avukatı, aynı zamanda Adalet Bakanlığı'na 'kanun yararına bozma' başvurusunda bulunmuştu. Avukat Hilal Zengin'in başvurusu üzerine Kavala dosyası Adalet Bakanlığı'na gönderildi. Bu arada Avukat Hilal Zengin yerel mahkemedeki mücadelesini ise sürdürüyor. Avukat Zengin yeniden itiraz başvurusunda bulundu.

GEZİ MAHKÛMLARI İTİRAZ ETMELİ

Ancak şuna dikkatinizi çekerim; buradan çıkacak bir karar Gezi mahkûmları için emsal teşkil eder. Ama bu başvuru sadece Osman Kavala için yapılmış durumda. Diğer Gezi mahkûmlarının da ayrı ayrı başvuruda bulunmaları gerekiyor.

AVRUPA KOMİSYONU SAVUNMA İSTEDİ

Bu arada AİHM'nin ve Anayasa Mahkemesi'nin Osman Kavala hakkında verdiği kararların uygulanmaması nedeniyle Avrupa Komisyonu, Türkiye'den savunma istedi. Temmuz ayında gerçekleşecek olan savunmada Türkiye suçlu bulunursa Avrupa

11.06.24

Komisyonu üyeliğinin askıya alınması talebiyle Bakanlar Komitesi'ne sevk edileceğiz. Ancak Kavala dosyasında atılacak olan bir adım, Türkiye-Avrupa Komisyonu ilişkilerinin yumuşamasına hizmet edecek.

SİNAN ATEŞ'İN EŞİ İLE GÖRÜŞME

Özgür Özel görüşmesinden önce asıl sürprizi Cumhurbaşkanı Erdoğan yaptı. Erdoğan'ın Sinan Ateş'in eşi Ayşe Ateş'le görüşeceği açıklandı. Görüşmenin birkaç gün içinde yapılacağı söyleniyor. Muhtemelen çarşamba günü görüşecekler. Eğer görüşme imkânı sağlanamazsa İspanya-İtalya gezisinden sonra görüşecek. Peki bu görüşme Cumhur İttifakı'na zarar verir mi? Daha açık ifade ile MHP bu görüşmeden rahatsız olur mu?

Ben olayın insani boyutuyla ilgiliyim. Ortada acılı bir eş ve iki kız çocuğu var. Ayşe Ateş'in mücadelesinin önünde saygıyla eğiliyorum.

Esfender KORKMAZ

Hükûmetin reel sektörden haberi var mı?

Sanayi; kalkınmanın, kalıcı, reel ve temel ögesidir. AKP, orta ve uzun dönemli kalkınma hedefi olmadığı ve ta baştan beri günü kurtarmaya ağırlık verdiği için sanayi sektörünü, sanayi yatırımlarını dikkate almadı. Algı yaratmak için Togg dedi, ama Togg'u Türkiye üretmiyor, yalnızca montajını yapıyor.

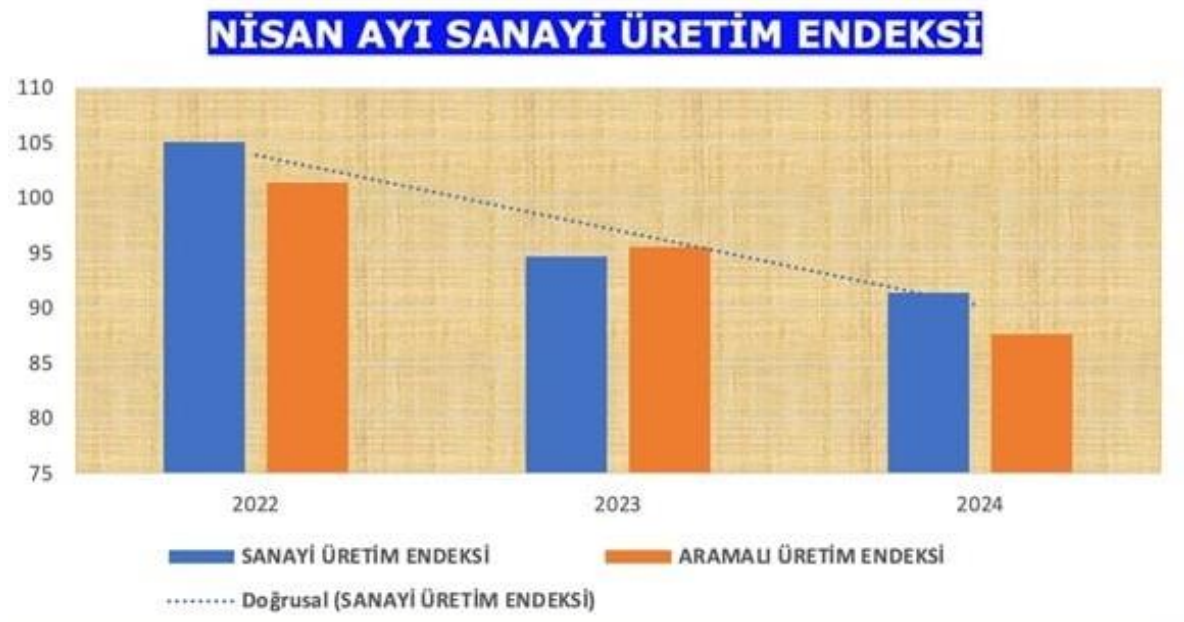
Dahası AKP iktidarı küresel heyecana kapılıp, finans sektörünü öne çıkardı. Türkiye'de sektörel denge bozuldu. Finansal sektör reel sektörü temsil etmekten uzaklaştı. Bunun içindir ki kırılğan bir piyasa yapısı oluştu. Bugün çektiklerimizin temelinde bu yanlışlar yatıyor. Ama AKP iktidarı aynı yanlışlarında ısrar ediyor ve Mehmet Şimşek'le devam ediyor.

Bu durumda en büyük zararı reel sektör ve reel sektör içinde sanayi sektörü görüyor.

1. Son üç yıldır sanayi üretim endeksi düşüyor.

*2022 yılı Nisan ayında 105,1 olan sanayi üretim endeksi, 2024 Nisan ayında 91,4'e geriledi.

*2022 yılı Nisan ayında 101,4 olan aramalı üretim endeksi, 2024 Nisan ayında 87,7'ye geriledi. (Aşağıdaki grafik.)

Ara malı üretiminin düşmesi, bizim daha fazla ara malı ithal etmemize neden oldu. İthalatımız içinde ara malının payı her zaman yüzde 70'in üstündedir. Cari açığın temel nedeni de budur. Ama hükümet bugüne kadar ithal ara malını içerde üretmek için hiçbir adım atmadı.

2. Sanayi sektöründe büyüme düşük kaldı.

İlk çeyrek büyüme verilerine göre son üç yıldır, sanayi sektöründe büyüme, ortalama büyüme oranının altında kaldı. (Aşağıdaki tablo.)

İLK ÇEYREK BÜYÜME ORANLARI

YILLAR	GSYH' DA BÜYÜME	SANAYİ DE BÜYÜME
2022	7,8	7,8
2023	4,0	-1,2
2024	5,7	4,9

3. AKP iktidarında yüksek teknolojinin sanayi üretiminde payı düştü.

Türkiye sanayi devrimini kaçırdığı gibi, teknoloji çağını da kaçırdı. TÜİK'in son verilerine göre, sanayide üretimden satışlarda yüksek teknolojinin yüzde payı çok düşüktür;

*Yüksek teknoloji; 3,4

*Orta yüksek teknoloji; 26,3

*Orta düşük teknoloji; 33,2

*Düşük teknoloji; 37,0

AKP iktidarında ihracatta yüksek teknolojinin payı giderek azaldı. 2003 yılında yüksek teknoloji ürünlerinin ihracatta payı yüzde 7,6 iken, TÜİK verilerine göre bu pay Nisan 2024 ayında yüzde 3,6'ya geriledi.

4. PMI endeksi düştü.

İSO açıklamasına göre; *“Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), imalat sanayinin kaydettiği performansı sergilemek amacıyla tasarlanmış tek rakamlı, bileşik performans göstergesidir. Manşet gösterge; yeni siparişler, fabrika çıkışları, istihdam, tedarikçilerin teslim süresi ve satın alma stokları gibi göstergelerden elde edilmektedir. 50,0 değerinin üzerinde ölçülen tüm rakamlar sektörde genel anlamda iyileşmeye işaret etmektedir. Martta 50 seviyesinde kaydedilen manşet PMI, nisanda 49,3'e gerileyerek eşik değer 50'nin altına indi.”*

Sanayi sektörü neden bu kadar kan kaybetti?

2015 ve 2016 FETÖ olayları ve darbe teşebbüsü ile, başkanlık sisteminin uyum sorunları, hukuk ve demokrasi tartışmaları güven kaybı yarattı ve sanayi yatırımları yapılmadı.

Finans sektörünün spekülatif kâr cazibesi etkili oldu. 2004 sonrası sıcak para girişi, yüksek reel faiz düşük kur iş birliği ile sanayiciler de tasarruflarını kendi alanlarında değil, finansal yatırımlarda değerlendirdi.

Siyasi iktidar, ekonomide geçici ve fakat hızlı büyüme sağlayan konut yatırımlarına ağırlık verdi. Bu alanda kamu kurumlarını görevlendirdi. Çünkü aynı zamanda kamuya rant geliri elde ederek, bütçe açıklarını düşürmeyi planladı. Kamu kredilerini, teşvikleri bu alana yöneltti. İmalat sanayi daha az destek gördü.

Sonuç olarak; Türkiye önce sanayileşme çağını, şimdi de bilgi çağını kaçırdı ve sanayimiz AKP iktidarında erken sanayisizleşme sürecine girdi.

İbrahim Kahveci

AK Parti'nin matematik başarısı

Şimdi Merkez Bankası "Uluslararası Rezervler ve Döviz Likiditesi Gelişmeleri" raporundan ilk cümleyi olduğu gibi veriyorum:

"Resmi Rezerv Varlıkları, bir önceki aya göre yüzde 1,0 artarak 124,3 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde alt kalemler itibarıyla, döviz varlıkları bir önceki aya göre yüzde 4,3 azalarak 58,7 milyar ABD doları, altın cinsinden rezerv varlıkları yüzde 7,0 artarak 58,2 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir."

Bu cümleye göre brüt rezervler 1 milyar dolar arttı ama bu artış altın cinsi rezerv varlıklarındaki 7,0 milyar dolarlık yükselişten geldi. Döviz rezervi ise yüzde 4,3 azalarak 58,7 milyar dolara geldi. Yani döviz rezervinde -2,6 milyar dolar düşüş oldu. Nitekim yine Merkez Bankası "Ödemeler Dengesi" verilerine bakıyoruz.

Cari açık -5.285

Gelen para 3.230

Kaynağı belirsiz çıkan para -327

Rezervlerdeki azalış -2.392

Ve dönüyoruz Hazine & Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in 09 Mayıs tarihli sosyal medya paylaşımına:

*"TCMB'nin döviz pozisyonu iyileşiyor, **swap hariç net rezervler nisan başından itibaren 26,7 milyar dolar arttı**. Programımız çalışıyor, yeniden dengelenmeyle cari açık düşüyor, makro finansal istikrar güçleniyor ve güven artıyor. Azalan dış finansman ihtiyacı ve hızlanan dış kaynak girişiyle rezervlerdeki olumlu seyir devam edecek."*

İris Cibre nisan ayının bütününde swap hariç rezerv artışının 22 milyar dolar olduğunu söyledi. Yani Mehmet Şimşek'in tarih aralığı farkından dolayı küçük bir fark var. Nereden bakarsanız bakın swap hariç rezerv artışı 20 milyar doların üzerinde. İyi ama **bu kadar döviz geldiğine göre bu para neden ödemeler dengesinde yok**. Veya neden brüt rezerv artmadığı gibi tam tersine düştü.

Düşünsenize, ülkeye oluk oluk döviz yağdı ama rezervler eksildi... Var mı böyle bir matematik?

Burada mesele geçen hafta **Mehmet Ali Verçin**'in "Türkiye'yi yağmalamayanın ya aklı yok ya parası" başlıklı yazısında değindiği noktaya geliyor.

1-Bize gelen bir döviz var ama sanıldığı gibi çok değil

2-Bize gelen döviz vurgun dövizcisi, faydası pek yok

Şimdi ikinci konuya geçelim.

Nisan ayı işgücü verilerine göre işsizlik oranı yüzde 8,8'den yüzde 8,5'e düştü. Ama atıl işgücü oranı (veya geniş tanımlı işsizlik) yüzde 24,4'den 27,4'e çıktı. Mevsim etkilerinden arındırılmış verilerde de pek fark yok. Orada da işsizlik oranı 8,6'dan 8,5'e düşüyor ama geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 24,1'den 27,2'ye yükseliyor. Müthiş matematik dimi...

İşsizlik düşüyor mu çıkıyor mu?

Ya da ülkeye döviz geliyor mu yoksa gelmiyor mu?

Hadi çözün...

Ama biz asıl gerçeği ifade edelim. Şu ana kadar hala negatif faizdeyiz ve çılgınca tüketim devam ediyor. Yıllık tüketim malı ithalatı 36,0 milyar dolardan 50,9 milyar dolara yükseldi (Nisan 2023-Nisan 2024). Evet cari açık -55,2 milyar dolardan -31,5 milyar dolara düştü ama bu tamamen enerji ve altın kaleminden geliyor. Yapısal iyileşme olmadığı gibi tersine bozulma devam ediyor.

Baz etkisi ile yılın son çeyreğinde pozitif faize döneceğiz. Acaba pozitif faize döndüğümüzde ne olacak?

Mesela işsiz sayısına kaç kişi daha eklenecek?

Şimdilik potansiyel artan işsizlik bu güz ayları geldiğinde ne kadar açığa çıkacak?

Geniş tanımlı işsizlik oranlarında 2019 kemer sıkma dönemini şimdiden geçtiysek vay halimize.

Bekle bizi büyük bunalım...

